

הדר הוא לכל חסדיו :

ספר פרי עץ הדר

הוא סדר ט"ו בשבט
להרב בעל חמדת ימים ז"ל

הובא לבית הדפוס על ידי
שמעון קרדוזו
בעיר לעיקוואד, ניו דזערזי
יצא לעבר לכבוד ט"ו בשבט
שנת תש"פ

ניתן להשיג אצל המ"ל

172 Chateau Dr.

Lakewood, NJ USA

848-482-4792

Typeset by: NMC Graphics

queenofcomfort613@gmail.com

הוא סדר ט"ו בשבט

תוכן הענינים

2	הקדמה
5	תורה
6	נביאים
8	כתובים
10	זוהר הקדוש
19	תפילה
21	חטה
23	זית
25	תמרים
26	גפן
29	תאנה
30	רמון
31	אתרוג
33	תפוח
35	אגוז
36	לוזים, שקדים או ערמונים
38	חרובין
40	אגסים
40	עוזרדין
41	פרישין
41	גודגוניות
42	סופאייפה
42	בטנים
43	גינדאש
43	נישפולא"ש

הקדמה

יום ט"ו בשבט אף כי הוא מימי השובבים אין בו תענית, כי הוא ראש השנה לפירות האילן. ובתקון המעשה אשר יעשה היום על הפירות בו נעשה תקון צדיק חי העולמים, בסוד הנזכר בזוהר [פרשת] בראשית [דף לג ע"א, וזה לשונו: (...)] בְּיוֹמָא תְּלִיתָאָה עֶבְדַּת אֲרַעָא אִיבִין מְחִילָא דְהָאֵי צְדִיק. דְּכְתִיב (בראשית א:יא) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים תִּדְשָׂא הָאָרֶץ דְּשָׂא עֵשֶׂב מִזְרִיעַ זָרַע עֵץ פְּרִי. מֵאֵי עֵץ פְּרִי. דָּא עֵץ הַדַּעַת טוֹב וְרַע דְּאִיהוּ עֶבֶד אִיבִין וּפְרִין. עוֹשָׂה פְּרִי דָא צְדִיק יְסוּד דְּעֵלְמָא וכו'.

ומנהג טוב להולכים בתמים להרבות בפירות בעצם היום הזה, ולומר דברי שירות ותשבחות עליהן, כאשר הנהגתי לכל החברים אשר עמדי. ועם כי בדברי כתבי הרב זל"ה לא נמצא מנהג זה, מכל מקום, לדעתי תקון נפלא הוא בנגלה ובנסתר. כי הנה הובא בירושלמי פרק עשרה יוחסין (בסוף הלכה יב) [ו] זה לשונו: ישמעו ענוים וישמחו אמר ר' איבון, עתיד אדם לתת דין וחשבון על שראה מיני מגדים ולא אכל, רבי אלעזר הוה מצמצם פריטי למיכל בהון מכל מילי חדש ע"כ.

וטעם הדבר, שכשם שהנהנה מן העולם הזה בלא ברכה נקרא גזלן, מפני שעל ידי הברכה גורם להמשיך שפע עליון על ידי כח הברכות, והשר הממונה על אותו הפרי, הוא מתמלא משפע זה כדי לגדל הפרי שנית. ולכן הנהנה בלא ברכה גזלן הוי, כי אכל הבריה שהרוחניות היה שורה בה, וכילה ומנע כח ההוא מן העולם, והיה ראוי לו להמשיך ברכה מלמעלה והכח הממונה על זה בטל וריק מאותו השפע שהיה בידו, ולכן נקרא גזלן.

וגם אמר כאילו גוזל אביו ואמו, כי האוכל בכוונת הברכה של ברכת הנהנין מתקן ניצוצי נשמתו והנצוצות הנוגעים בנשמת אביו ואמו, בסוד והוצאתי את בלעו מפיו, כטעם (איוב כ"ט:ו) חָיִל בְּלַע וַיִּקְאֶנּוּ [וגו']. ואם נהנה בלא ברכה הוא כאילו גוזל אביו ואמו מניצוצות השייכות לנשמתו, והוא חבר לאיש משחית, לפי שכל כוונת המשחית לגזול נצוצות ולקולטם ולא להחזירם אל הקדושה, אשר זהו סוד, (זכרים ח"ג) פִּי לֹא עֲלֵהֶלְחֶם לְבָדּוֹ יִחְיֶה הָאָדָם פִּי עֲלֵי־כְלִי־מוֹצָא פִּי וכו', שהיא סוד הברכה המוציאה מהטומאה להקדושה ונבררת על ידי פי ה', בלעיסת ל"ב שינים, אשר המה לעומת ל"ב פעמים אלהים הנאמרים במעשה בראשית, כמו שביארנו בארוכה בתקון הסעודה בחלק הקודם, עיין שם.

ועונשים הללו, גם המה ישנן למי שרואה מיני פירות ומגדים ומצטמק ורע לו, ולא אכל ומנע טוב מבעליו ולא בירך עליהם, אשר הכח הממונה עליהן בטל וריק מצדו משפע

עליון הבא על ידי הברכה, ואף גם גוזל אביו ואמו, כי הואיל ולא אכל מהן לא הוציא ניצוצות דשייכי לנשמתם כאמור, ועל כן מטעם זה רבי אלעזר הוה מצמצם בפריטי למיכל בהון כל מיני פירות חדשות להרבות ברכות, ולעשות התקון תכף ומיד, ושלא להחמיץ המצוה. ולתקון הדבר הזה, יאותה לנו בעצם היום הזה לאכול כל מיני פירות ולברך עליהן ככוונה זו, כי חביבה מצוה בשעתה.

ובזוהר פרשת שמות דף ט"ו [עמוד ב] זה לשונו: אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, מֵאֵי דְכִתְיָב, (קהלת ז') גַּם אֶת זֶה לְעַמְתָּ זֶה עָשָׂה הָאֱלֹהִים. כְּגוֹנוֹא דְרִקִיעָא, עֲבַד קוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא בְּאַרְעָא, וְכִלְהוּ רְמִיזָא לְמַה דְלַעֲיָלָא. דְּכַד הָנָה חָמֵי ר' אַבְא, חַד אֵילָנָא, דְאֵבִיָּה אֲתַעְבִּיד עוֹפֵא דְפָרַח מְנִיָּה, הָנָה בְּכִי וְאָמַר, אֵי הוּוּ בְּנֵי נְשָׂא יַדְעֵי לְמֵאֵי רְמִיזָאן וְכו'. [כ] דְאָמַר ר' יוֹסֵי, אֵלָנִי, אֵינּוֹן דְאֲתַחְזִי מְנַהוֹן חֲכָמְתָא, כְּגוֹן חְרוּבָא, דְקַל פְּסָתוּקָא, וְכַדוּמָה לִוָן, פְּלָהוּ בְחַד רְכִיבָא (רתיבא) אֲתַרְקְבוּ. כָּל אֵינּוֹן דְעֲבָדִין פִּירִין, בַּר מִתְּפוּחִין, רְזָא חֲדָא אֵינּוֹן, בַּר (מ) שְׁבִילִין וְכו', (ד) [ו] כָּל חַד מְאֵינּוֹן [דְאֵינְהוּ] זוֹטְרִי, בַּר מְאֹזְבָא, מְאֵימ [א] (ת) חֲדָא אֲתִילִידוּ. כָּל עֲשָׂבִין דְאַרְעָא, דְאֲתַמְנֵי עֲלִיהוֹן רְבָרְבִין תְּקִיפִין בְּשָׂמֵי. כָּל חַד וְחַד רְזָא בְּלַחְדוּדִי, כְּגוֹנוֹא דְלַעֲיָלָא וְכו'.

הנה משם תתבונן, כי אף על גב שהבורא יתברך שם משטרו בארץ, ועל כל אחד מלאך ממונה עליו, מכל מקום, העיקר של כל אחד ואחד נאחז במדות העליונות, ובמה שכתוב שם בזוהר [ו] זה לשונו: (...) מַה [ו] (י) דְכִתְיָב (שיר השירים ו) אֶל גִּנְתַּי אֲגֹז יִרְדְּתֵי. אָמַר לִיה (תלמיד חכם האי) [תָא חֲזִי, הוּא] גִּנְתָא נִפְקָא מְעַדָּן, וְדָא הֵיא שְׁכִינְתָא. אָגוּז: דָא הֵיא רְתִיבָא עֲלָאָה קְדִישָׁא, דְאֵינּוֹן אַרְבַּע רִישֵׁין דְנְהָרִין, דְמִתְּפָרְשֵׁן מִן גִּנְתָא, פְּהֵאי אָגוּזָא וְכו'. אשר ממנו נקח כי בכל עשב יהיה מותר מחברו בשורש שלו למעלה.

ומוריני הרב חיים ויטל זלה"ה ביאר שיש שלושים מיני פירות האילן, ובעולם הבריאה עשרה, מהן לעומת עשר ספירות שלה. ומפני שהם רחוקים מן הטומאה וקרוב לאצילות אין להם קליפה, לא בפנים ולא בחוץ, ונאכלין כמו שהן. ואלו הן: ענבים, תאנים, תפוחים, אתרוגים, לימוני"ם, אגסים, חבושים, תותים, שורב"אש, חרובין.

ועשרה מיני פירות הם העולם היצירה, והן סוד עשרה ספירות דיצירה, שהם בנוגים בין עולם הבריאה ובין עולם העשיה. שאינן קרובות לטומאה כמו עולם העשיה, ולא רחוקים כמו עולם הבריאה.

ולכן גרעיני הזרע בתוך הפרי אינו נאכל, לפי שאינן רכים כגרעינים שבתוך הפירות דבריאה. ואלו הן: זתים, תמרים, גודגוניות, שופאיפ"אש, פרישקו"ש, זירגואי"לאש, משמישי"ש, גינדא"ש, אקאאני"ש, נישפ"ולאש.

ספר פרי עץ הדר

ועוד עשרה מיני פירות יש בעולם העשיה, לעומת עשר ספירות, ולכן נאכל מה שבפנים ונזרק מה שבחוץ, שקליפת הפרי היא מחיצה בינו ובין עולם התמורות, כדי שלא יקבל טומאה. וזה סוד היצר הרע והקליפה דבוקה בנפש. ואלו הן: רמונים, אגוזים, שקדים, ערמונים, לחים, הנקרא אלביאנ"אש. אלונים הנקרא אלביו"טאש בלע"ז, פריסין, פניוני"ש, פסתו"קיש, מאוז"ז.

והנה העשר מיני פירות דבריא נתרבר מהם כל הפסולת, ונשארו כולן טוב, ואילן סרק הוא להפך שהוא הכל רע, שהכל הוא קליפה. וכנגד עשרה מיני פירות דיצירה, שהמוח מלבר והקליפה מבפנים שהוא הגרעין שבתוכם, כנגד זה בקליפה כשנצוץ הקדושה שנפל הוא גדול, ולא יכלה הקליפה לסבול כל אותו האור בקרבה, נכנסה הקליפה תוך הקדושה ונעשית הקדושה מקיף אליה.

וכנגד עשרה מיני פירות דעשיה שהמוח הוא מלגאו והקליפה חופפת עליו מבחוץ, כנגדן בקליפה כשלוקחת ניצוץ הקדושה בתוכה לחיות אליה, והיא חופפת עליו מבחוץ כקליפה אל המוח עד כאן.

צא ולמד, כי אין דבר גשמי פה למטה שאין דוגמתו למעלה, פי גְבֵהָ מְעַל גְבֵהָ שְׁמֵר וּגְבֵהִים עֲלֵיהֶם (קהלת ה'ז'), ואשר המה בעולמות התחתונים המה צל העליונים, כי אם לא היה מצל לא היה צל.

ואבי ראה גם ראה נועם שיח סוד לשון הזהב אשר בחכמה דברו לאמר ראש השנה לפירות האיל"ן, ולא אמרו לפירות האילנות. רמזו בחכמה לאילנא קדישא, אילנא דחיי, וכמו שביארו גורי האר"י, שכן אילן בגימטריה יאהדונה"י כמו שבא במכתבם בביאור מאמר הזוהר פרשת אחרי מות [דף נ"ח ע"א], הווא אֵילָנָא רְבָא וְתַקִּיפָא וכו' אילנא דנטע שורשוי באינון חיים עיין שם. וכן בכתבי רבינו הקדוש האר"י אילן במלואו גימטריה י"ב צירופי הי"ת רמז על הת"ת, אילנא דחיי שכולל בו י"ב צירופי הוי"ה כמו שכתוב בפרשת בשלח, תריסר תחומין וכולי סליקו באילנא קדישא רבא, וכן עוד שם במאמר ויבאו אלימה וכו', ואת תקף אילנא קדישא בי"ב תחומין וכו'.

והענין כי, כמו שהיום ראש השנה לפירות האילן לענין המעשרות דחשבינן להו שנה מט"ו בשבט, דהואיל וירדו רוב גשמי שנה ועלה השרף באילנות ונמצאו פירות חונסים מעתה, כן דוגמתו למעלה, ראש השנה לפירות האילן העליון להשפיע את שפעו הקדוש לפירותיו, הם הם העולמות אשר מהם ישתלשל ויורד פה למטה באילנות ועל משטרם.

ומעשה ידינו כוננהו בכח סגולת התקון הזה הנעשה בעצם היום הזה, בכח הברכות ואשר ילוה אליהם הגות סוד שורשן תתעוררנא בקומתם וצביונם למעלה.

ונוסף גם הוא, כי בשפר התקון הלז מעוות לו יוכל לתקון את פגם הברית אשר לא נאמנה בבריתו, והיה בעשותו התקון לעץ פרי מחץ מכתו ירפא בפגם הצדיק עושה פרי, בצרוף סגולת הימים ההם הנזכרים ונעשים לתקון פגם הברית, כמו שנתבאר בפרק א'.

ומורי ז"ל היה אומר לכוין באכילת פרותיהן לתקון חטא אדם הראשון אשר חטא בפירות האילן, כי אף כי כל ימי [ה]שנה כל כוונותינו לתקון זה, מכל מקום, חביבה מצוה בשעתה, זה היום תחלה וראש לפירות האילן.

ואשר להיות כבר הודענו בכמה מקומות, כי יש בכח הדבור להיות מעורר כח מדות העליונות להאירן באור מופלא יתר גדול מאד להשפיע שפע רצון ברכה ונדבה בכל העולמות. על כן נכון להגותם לפני אכילת כל פרי ופרי בסוד שורשו הבא בספר הזוהר ובתקונים בקצת מהם, לעורר שרשיהן למעלה, וקודם הכל יהגו בסדר זה.

תורה

פרשת בראשית
בראשית א':ט'-ל"ג

ט וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יִקְוּ הַמַּיִם מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם אֶל־מְקוֹם אֶחָד וַתֵּרָאֵה הַיַּבְשָׁה וַיְהִי־כֵן: י וַיִּקְרָא אֱלֹהִים אֶל־יַבְשָׁה אֶרֶץ וְלַמְקוֹה הַמַּיִם קָרָא יַמִּים וַיִּרְא אֱלֹהִים כִּי־טוֹב: יא וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים תִּדְשָׂא הָאָרֶץ דְּשָׂא עֵשֶׂב מִזְרִיעַ זֶרַע עֵץ פְּרִי עֹשֶׂה פְרִי לְמִינֹו אֲשֶׁר זֶרַע־בוֹ עַל־הָאָרֶץ וַיְהִי־כֵן: יב וַתּוֹצֵא הָאָרֶץ דְּשָׂא עֵשֶׂב מִזְרִיעַ זֶרַע לְמִינֵהוּ וְעֵץ עֹשֶׂה־פְרִי אֲשֶׁר זֶרַע־בוֹ לְמִינֵהוּ וַיִּרְא אֱלֹהִים כִּי־טוֹב: יג וַיְהִי־עֶרְב וַיְהִי־בֹקֶר יוֹם שְׁלִישִׁי:

פרשת עקב
דברים ח':א'-י

א כֹּל־הַמְצוֹה אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצוֹךְ הַיּוֹם תִּשְׁמְרוּן לַעֲשׂוֹת לְמַעַן תִּחְיִין וּרְבִיתֶם וּבָאתֶם וִירִשְׁתֶּם אֶת־הָאָרֶץ אֲשֶׁר־נִשְׁבַּע יְהוָה לְאַבְרָהָם: ב וְזָכַרְתָּ אֶת־כָּל־הַדָּרֶךְ אֲשֶׁר הִלַּכְךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ זֶה אַרְבָּעִים שָׁנָה בַּמִּדְבָּר לְמַעַן עֲנִתְךָ לְנַסְתְּךָ לְדַעַת אֶת־אֲשֶׁר בְּלִבְךָ הַתִּשְׁמָר מִצְוֹתוֹ [מְצוֹתַי] אִם־לֹא: ג וַיַּעֲבֹד וַיִּרְעַבְךָ וַיִּאֲכַלְךָ אֶת־הַפֶּן אֲשֶׁר לֹא־יָדַעְתָּ וְלֹא יָדַעוּן אֲבֹתֶיךָ לְמַעַן הוֹדַעְךָ כִּי לֹא עַל־הַלֶּחֶם לְבַדּוֹ יַחֲיֶה הָאָדָם כִּי עַל־כָּל־מוֹצֵא פִי־יְהוָה יַחֲיֶה הָאָדָם: ד שִׁמְלַתְךָ לֹא בְלַתְהָ מַעֲלִיךָ וּרְגִלְךָ לֹא בַּצֵּקָה זֶה אַרְבָּעִים שָׁנָה: ה וַיִּדְעַתָּ עִם־לִבְּךָ כִּי כַּאֲשֶׁר יִיָּסֵר אִישׁ אֶת־בְּנוֹ יְהוָה

ספר פרי עץ הדר

אלהיך מיסרדך: ושמרת את מצות יהוה אלהיך ללכת בדרכיו וליראה אתו: כי יהוה אלהיך מביאך אל ארץ טובה ארץ נחלי מים עינת ותהמות יצאים בפקעה ובהר: ה ארץ חטה ושעורה ונפן ותאנה ורמון ארץ זית שמן ודבש: ט ארץ אשר לא במסכנת האכל בה לחם לא תחסר כל בה ארץ אשר אבניה ברזל ומהרריה תחצב נחשת: י ואכלת ושבעת וברכת את יהוה אלהיך על הארץ הטובה אשר נתן לך:

פרשת בחוקותי

ויקרא כ"ו: ג-ל"ג

ג אם בחקתי תלכו ואת מצותי תשמרו ועשיתם אתם: ד ונתתי גשמיכם בעתם ונתנה הארץ יבולה ועץ השדה יתן פרו: ה והשיג לכם דיש את בציר ובציר ישיג את זרע ואכלתם לחמכם לשבע וישבתם לבטח בארצכם: ו ונתתי שלום בארץ ושכבתם ואין מחרד והשבתי חיה רעה מן הארץ וחרב לא תעבר בארצכם: ז ורדפתם את איביכם ונפלו לפניכם לחרב: ח ורדפו מכם חמשה מאה ומאה מכם רבבה ורדפו ונפלו איביכם לפניכם לחרב: ט ופניתי אליכם והפריתי אתכם והרביתי אתכם והקימתי את בריתי אתכם: י ואכלתם ישן נושן וישן מפני חדש תוציאו: יא ונתתי משכני בתוכם ולא תגעל נפשי אתכם: יב והתהלכתי בתוכם והייתי לכם לאלהים ואתם תהיו לי לעם: יג אני יהוה אלהיכם אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים מהית להם עבדים ואשבר מטת עלכם ואולך אתכם קוממיות:

נביאים

יחזקאל

פרק י"ז: כ"ב-כ"ד

כב כה אמר אדני יהוה ולקחתי אני מצמרת הארז הרמה ונתתי מראש ינקותיו רך אקטף ושתלתי אני על הר גבה ותלול: כג בהר מרום ישראל אשתלנו ונשא ענף ועשה פרי והיה לארז אדיר ושכנו תחתיו כל צפור כל כנף בצל דליותיו תשכנה: כד וידעו כל עצי השדה כי אני יהוה השפילתי | עץ גבה הנבחהתי עץ שפיל הובשתי עץ לח והפרכתתי עץ נפש אני יהוה דברתי ועשיתי:

ל"ד: כ"ב-ל"א

כב והושעתי לצאני ולא־תהינה עוד לבו ושפפתי בין שנה לשנה: כג והקמתי עליהם רעה אחר ורעה אתהן את עבדי דויד הוא ירעה אתם והוא יהיה להן לרעה: כד ואני יהוה אהיה להם לאלהים ועבדי דוד נשיא בתוכם אני יהוה דברתי: כה וכרתי להם ברית שלום והשפתי תיהרעה מן־הארץ וישבו במדבר לבטח וישגו ביַעֲרִים: כו ונתתי אותם וסביבות גבעתי ברכה והורדתי הגשם בעתו גשמי ברכה יהיו: כז ונתן עץ השדה את־פריו והארץ תתן יבולה והיו על־אדמתם לבטח וידעו כי־אני יהוה בשברי את־מטות עלם והצלתיים מיד העבדים בהם: כח ולא־יהיו עוד בז לגוים וחית הארץ לא תאכלם וישבו לבטח ואין מחריד: כט והקמתי להם מטע לשם ולא־יהיו עוד אספי רעב בארץ ולא־ישאו עוד בלמת הגוים: ל וידעו כי אני יהוה אלהיהם אתם והמה עמלי בית ישראל נאם אדני יהוה: לא ואתן צאני צאן מרעיתי אדם אתם אני אלהיכם נאם אדני יהוה:

אדני יהוה:

ל"ה: כ"ז-ל"ו

כו ואת־רוחי אתן בקרבכם ועשיתי את אשר־בחקי תלכו ומשפטי תשמרו ועשיתם: כה וישבתם בארץ אשר נתתי לאבותיכם והייתם לי לעם ואנכי אהיה לכם לאלהים: כט והושעתי אתכם מכל טמאותיכם וקראתי אל־הדגן והרביתי אתו ולא־אתן עליכם רעב: ל והרביתי את־פרי העץ ותנובת השדה למען אשר לא תקחו עוד חרפת רעב בגוים: לא וזכרתם את־דרכיכם הרעים ומעלליכם אשר לא־טובים ונקמתם בפניכם על עונתיכם ועל תועבותיכם: לב לא למענכם אני־עשה נאם אדני יהוה יודע לכם בושו והכלמו מדרכיכם בית ישראל: לג כה אמר אדני יהוה ביום טהרי אתכם מכל עונותיכם והושפתי את־הערים ונגנו החרבות: לד והארץ הנשמה תעבד תחת אשר היתה שממה לעיני כל־עובר: לה ואמרו הארץ הלזו הנשמה היתה כגן־עדן והערים החרבות והנשמות והנהרסות בצורות ישבו: לו וידעו הגוים אשר ישארו סביבותיכם כי אני יהוה בגילתי הנהרסות נטעתי הנשמה אני יהוה דברתי ועשיתי:

מ"א: א'-ל"ב

א וישבני אל־פתח הבית והנה־מים יצאים מתחת מפתח הבית קדימה כי־פני הבית קדים והמים ירדו מתחת מפתח הבית הימנית מנגב

ספר פרי עץ הדר

לְמוֹזְבַח: ד וַיֹּצֵאֵנִי דְרֹךְ־שַׁעַר צְפוֹנָה וַיִּסְבְּלִי דְרֹךְ חוּץ אֶל־שַׁעַר הַחוּץ
 דְרֹךְ הַפּוֹנֶה קָדִים וְהִנֵּה מַיִם מְפַלִּים מִן־הַכֶּתֶף הַיְמָנִית: ג בְּצֵאתִי־הָאֵי
 שְׂקָדִים וְקוֹ בִּידוֹ וַיִּמְד אֶלַף בְּאֵמָה וַיַּעֲבֹרֵנִי בַמַּיִם מִי אֶפְסָסִים: ה וַיִּמְד
 אֶלַף וַיַּעֲבֹרֵנִי בַמַּיִם מִיִּם בְּרַכִּים וַיִּמְד אֶלַף וַיַּעֲבֹרֵנִי מִי מִתְנַנִּים: ה וַיִּמְד
 אֶלַף נָחַל אֲשֶׁר לֹא־אוּכַל לַעֲבֹר בִּי־נָאוּ הַמַּיִם מִי שָׁחוּ נָחַל אֲשֶׁר לֹא־
 יַעֲבֹר: ו וַיֹּאמֶר אֵלַי הִרְאִיתָ בֶן־אָדָם וַיֹּלְכֵנִי וַיִּשְׁבְּנִי שִׁפְתַּי הִנָּחַל: ז
 בְּשׁוֹבֵבֵנִי וְהִנֵּה אֶל־שִׁפְתַּי הִנָּחַל עֵץ רַב מְאֹד מִזָּה וּמִזָּה: ח וַיֹּאמֶר אֵלַי
 הַמַּיִם הָאֵלֶּה יוֹצְאִים אֶל־הַגְּלִילָה הַקַּדְמוֹנָה וַיִּרְדּוּ עַל־הָעֵרְבָה וּבָאוּ
 הַיָּמָה אֶל־הַיָּמָה הַמוֹצְאִים וְנִרְפְּאוּ [וְנִרְפּוּ] הַמַּיִם: ט וְהִיָּה כָל־נֶפֶשׁ תִּיָּה |
 אֲשֶׁר־יִשְׁרָץ אֶל כָּל־אֲשֶׁר יָבוֹא שָׁם נִחְלִים יִחְיֶה וְהִיָּה הַדָּגָה רַבָּה מְאֹד
 כִּי בָאוּ שָׁמָּה הַמַּיִם הָאֵלֶּה וַיִּרְפְּאוּ וְחַי כָּל אֲשֶׁר־יָבוֹא שָׁמָּה הַנָּחַל: וְהִיָּה
 יַעֲמָדוּ [עֲמָדוּ] עֲלֵיו דְּוָגִים מֵעֵין גְּדִי וְעַד־עֵין עֲגָלִים מִשְׁטוֹחַ לְחַרְמִים יִהְיוּ
 לְמִינָהּ תַּהְיֶיהָ דְּגַתָּם כַּדְּגַת הַיָּם הַגְּדוֹל רַבָּה מְאֹד: יא בְּצֵאתוֹ [בְּצֵאתָיו]
 וּנְבָאִיו וְלֹא יִרְפְּאוּ לְמַלַּח נִתְּנוּ: יב וְעַל־הַנָּחַל יַעֲלֶה עַל־שִׁפְתוֹ מִזָּה | וּמִזָּה
 | כָּל־עֵץ־מְאֻכָּל לֹא יָבוֹל עֲלֵהוּ וְלֹא־יִתֵּם פְּרִיו לְחַדְשָׁיו יִבְכֹּר כִּי מִיָּמִיו
 מִן־הַמִּקְדָּשׁ הָמָּה יוֹצְאִים וְהִיוּ [וְהִיָּה] פְּרִיו לְמֹאכָל וְעֲלֵהוּ לְתַרְפוּהָ:

כתובים

ספר התהלים

ע"ב:

א לְשִׁלְמָה | אֱלֹהִים מִשְׁפָּטֶיךָ לְמֹלֶךְ תָּן וְצַדִּיקְתֶּךָ לְבֶן־מֶלֶךְ: ב יָדִין עַמֶּךָ
 בְּצַדִּיק וְעֲנִיֶיךָ בְּמִשְׁפָּט: ג יִשְׂאוּ הָרִים שְׁלוֹם לְעַם וּנְבֻעוֹת בְּצַדִּיקָה: ד יִשְׁפֹּט
 | עֲנִיִּי־עַם יוֹשִׁיעַ לְבָנֵי אֲבִיוֹן וַיִּדְכָּא עוֹשֵׁק: ה יִרְאוּךָ עַם־שָׁמֶשׁ וּלְפָנֶיךָ יִרְחַ
 דוֹר דוֹרִים: ו יִרַד כְּמֶטֶר עַל־גִּזְוֹ כְּרִבִּיִּים זְרוֹיֵף אָרֶץ: ז יִפְרַח בְּיָמָיו צַדִּיק
 וְרַב שְׁלוֹם עַד־בְּלֵי יָרַח: ח וַיִּרַד מַיִם עַד־יָם וּמִנְהַר עַד־אֶפְסַי־אָרֶץ: ט
 לְפָנָיו יִכְרְעוּ צִיִּים וְאִיֻּבָיו עָפָר יִלְחֲכוּ: י מַלְכֵי תַרְשִׁישׁ וְאִיִּים מִנְחָה יִשְׁיִבוּ
 מַלְכֵי שָׂבָא וּסְבָא אֲשֶׁכַר יִקְרִיבוּ: יא וַיִּשְׁתַּחֲוּוּ־לוֹ כָּל־מַלְכִים כָּל־גּוֹיִם
 יַעֲבֹדוּהוּ: יב כִּי־יֵצֵיל אֲבִיוֹן מִשּׁוּעַ וְעֲנִי וְאִין־עֶזֶר לוֹ: יג יָחַם עַל־דָּל וְאֲבִיוֹן
 וּנְפֹשׁוֹת אֲבִיוֹנִים יוֹשִׁיעַ: יד מִתּוֹךְ וּמִחֻמָּם יִגָּאֵל נֶפֶשָׁם וַיִּיקַר דָּמָם בְּעֵינָיו:
 טו וַיַּחֲיוּ וַיִּתְּנוּ־לוֹ מִזֶּהָב שָׂבָא וַיִּתְּפַלֵּל בְּעַדּוֹ תְּמִיד כָּל־חַיּוֹם יִבְרַכְנֵהוּ: טז
 יְהִי פֶסֶת־בָּר | בְּאָרֶץ בְּרָאשׁ הָרִים יִרְעֵשׂ כָּל־בְּנוֹן פְּרִיו וַיַּצִּיעֵנו מְעִיר

בַּעֲשֵׂב הָאָרֶץ: יי יהי שְׁמוֹ לְעוֹלָם לְפָנֵי שְׁמֵי יַיִן [יַיִן] שְׁמוֹ וַיִּתְבָּרְכוּ בוֹ כָּל־גּוֹיִם יִאֲשְׁרוּהוּ: יב בְּרוּךְ | יְהוָה אֱלֹהִים אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל עֲשֵׂה נִפְלְאוֹת לְבָדּוֹ: יג וּבְרוּךְ | שֵׁם כְּבוֹדוֹ לְעוֹלָם וַיִּמְלֵא כְבוֹדוֹ אֶת־כָּל הָאָרֶץ אָמֵן | וְאָמֵן: כ כָּלוּ תַפְלוֹת דְּיָד בְּן־יִשְׂרָאֵל:

קמ"ז:

א הִלְלוּ יְהוָה | בְּיָמֵי טוֹב וּמִרְחֵ אֱלֹהֵינוּ כִּי־נָעִים נִאֻוָּה תַהֲלָה: ב בּוֹנֵה יְרוּשָׁלַם יְהוָה נְדָחֵי יִשְׂרָאֵל יְכַנֵּם: ג הִרְפָּא לְשִׁבְרוֹי לֵב וּמַחֲפֵשׁ לְעַצְבוֹתֵם: ד מוֹנֵה מִסְפָּר לְבוֹכְבַיִם לְכֹלֵם שְׁמוֹת יִקְרָא: ה גְּדוֹל אֲדוֹנֵינוּ וְרַב־כֹּחַ לְתַבּוּנָתוֹ אֵין מִסְפָּר: ו מְעוֹדֵד עַנְוִים יְהוָה מִשְׁפִּיל רַשָּׁעִים עַד־יִאֲרָץ: ז עֵנּוּ לַיהוָה בְּתוֹדָה וּמְרוּ לְאֱלֹהֵינוּ בְּכִנּוּר: ח הַמְכַסֶּה שָׁמַיִם | בְּעֵבִים הַמְכִיֵן לְאָרֶץ מִטֵּר הַמַּצְמִיחַ הַרִים חֲצִיר: ט נוֹתֵן לְבַהֲמָה לַחֲמָה לְבָנֵי עֵרֵב אֲשֶׁר יִקְרָאוּ: י לֹא בְנִבְרוֹת הַסּוּם יַחֲפִיץ לֹא־בְשׂוֹקֵי הָאִישׁ יִרְצֶה: יא רוֹצֵה יְהוָה אֶת־יִרְאִיו אֶת־הַמִּיחֲלִים לְחַסְדּוֹ: יב שִׁבְחֵי יְרוּשָׁלַם אֶת־יְהוָה הַלְלֵי אֱלֹהֶיךָ צִיּוֹן: יג כִּי־חִזַּק בְּרִיחֵי שַׁעֲרֶיךָ בְּרֶךְ בְּנִיךָ בְּקַרְבֶּךָ: יד הַשֵּׁם־גְּבוּלְךָ שְׁלוֹם חֵלֶב חַטִּיִּים יִשְׁבִיעֶךָ: טו הַשְׁלַח אִמְרָתוֹ אָרֶץ עַד־מַהֲרָה יִרוּץ דְּבָרוֹ: טז הַנִּתֵּן שְׁלֹג בְּצִמּוֹר כְּפֹר בְּאֶפֶר יִפּוֹר: יז מִשְׁלִיךְ קִרְחוֹ כְּפִתִּים לְפָנֵי קִרְתּוֹ מִי יַעֲמֵד: יח יִשְׁלַח דְּבָרוֹ וַיִּמְסַם יִשָּׁב רוּחוֹ וַיְלוֹ־מַיִם: יט מְגִיד דְּבָרוֹ [דְּבָרָיו] לְיַעֲקֹב חֲקִיו וּמִשְׁפָּטָיו לְיִשְׂרָאֵל: כ לֹא עֲשֵׂה כֵן | לְכָל־גּוֹי וּמִשְׁפָּטִים בְּל־יִדְעוּם הִלְלוּ־יְהוָה:

קמ"ח:

א הִלְלוּ־יְהוָה | הִלְלוּ אֶת־יְהוָה מִן־הַשָּׁמַיִם הִלְלוּהוּ בְּמַרוֹמַיִם: ב הִלְלוּהוּ כָּל־מַלְאֲכָיו הִלְלוּהוּ כָּל־צַבָּאוֹ [צָבָאוֹ]: ג הִלְלוּהוּ שְׁמֵשׁ וַיְרַח הִלְלוּהוּ כָּל־בוֹכְבֵי אוֹר: ד הִלְלוּהוּ שְׁמֵי הַשָּׁמַיִם וְהַמַּיִם אֲשֶׁר | מַעַל הַשָּׁמַיִם: ה יְהִלְלוּ אֶת־שֵׁם יְהוָה כִּי הוּא צִוָּה וּנְבָרָאוּ: ו וַיַּעֲמִידֵם לְעַד לְעוֹלָם חֲק־נִתֵּן וְלֹא יַעֲבוֹר: ז הִלְלוּ אֶת־יְהוָה מִן־הָאָרֶץ תַּיִנִּיִּים וְכָל־תַּהֲמוֹת: ח אֲשׁוּבָרְד שְׁלֹג וְקִיטוֹר רִיחַ סַעֲרָה עֲשֵׂה דְבָרוֹ: ט הַהָרִים וְכָל־גְּבְעוֹת עֵץ פְּרִי וְכָל־אֲרָזִים: י הַחִיָּה וְכָל־בַּהֲמָה רָמֵשׁ וְצִפּוֹר בְּנֶף: יא מַלְכֵי־אָרֶץ וְכָל־לְאֻמִּים שְׂרִים וְכָל־שְׁפָטֵי אָרֶץ: יב בַּחוּרִים וְגַם־בְּתוֹלוֹת זְקֵנִים עִם־נְעָרִים: יג יְהִלְלוּ | אֶת־שֵׁם יְהוָה כִּי־נִשְׁגַּב שְׁמוֹ לְבָדּוֹ הוֹדּוֹ עַל־אָרֶץ וּשְׁמַיִם: יד וַיִּרַם קֶרֶן | לְעַמּוֹ תַהֲלָה לְכָל־חַסִּידָיו לְבָנֵי יִשְׂרָאֵל עִם־קִרְבּוֹ הִלְלוּ־יְהוָה:

ס"ה:

ספר פרי עץ הדר

א לְמַנְצַח מְזִמּוֹר לְדוֹד שִׁיר: ב לֶךְ דְּמִיָּה תִהְיֶה אֱלֹהִים בְּצִיּוֹן וְלֶךְ יִשְׁלַם-
 גְּדֵר: ג שְׁמַע תְּפִלָּה עֲדִיךָ כָּל-בֶּשֶׁר יִבְאוּ: ד דְּבָרֵי עֲוֹנֹת גָּבְרוּ מִנִּי פִשְׁעֵינוּ
 אֶתְּה תִכְפֹּר: ה אֲשֶׁרִי | תִּבְחַר וּתְקַרֵב יִשְׁכַּן הַצֵּרִיךְ נִשְׁבְּעָה בְּטוֹב
 בֵּיתְךָ קֹדֶשׁ הֵיכָלְךָ: ו גּוֹרָאוֹת | בְּצִדְקָתְעֲנֵנוּ אֱלֹהֵי יִשְׁעֵנוּ מִכַּבֻּחַ כָּל-
 קְצוּי־אֶרֶץ וְיָם רְחֻקִים: ז מִכֵּין הָרִים בְּכַחוֹ נֶאֱזָר בְּגִבּוֹרָה: ח מִשְׁפִּיחַ |
 שְׂאוֹן יָמִים שְׂאוֹן גְּלִיָּהֶם וְהִמּוֹן לְאֲמִים: ט וַיִּירָאוּ | י יִשְׁבִּי קְצוֹת מְאוֹת־תֶּיךָ
 מוֹצֵאֵי-בָקָר וְעֶרֶב תִּרְגִּין: יא פְּקֻדֹת הָאֶרֶץ | יב וְתִשְׁקַלְהָ רַבַּת תַּעֲשֶׂרְנָה פְּלֶג
 אֱלֹהִים מְלֵא מַיִם תִּכְיֶן דְּגָנָם בֵּי-כֵן תִּכְיֶנָּה: יג תִּלְמִיָּה רַוְהָ נַחַת גְּדוּדֶיהָ
 בְּרִבְבִים תִּמְנַנְנָה צְמֻחֶיהָ תִּכְרַךְ: יד עֲטַרְתֶּךָ שְׁנַת טוֹבְתְךָ וּמַעֲגֻלֶיךָ יִרְעִפוּן
 דִּשָׁן: יו יִרְעִפוּ נְאוֹת מַדְבָּר וְגִיל גְּבַעוֹת תַּחֲגַרְנָה: יז לְבָשׁוּ כְרִים | יח הַצֵּאן
 וְעַמְקִים יַעֲטִפוּ בָר יִתְרוֹעֲעוּ אֶף-יִשִּׁירוּ:

קכ"ו:

א שִׁיר הַמַּעֲלוֹת בְּשׁוֹב יְהוָה אֶת-שִׁיבַת צִיּוֹן הִינֵנו כְּחֻלְמִים: ב אֲזוּ וּמְלֵא
 שְׂחֹק פִּינוּ וְלִשְׁוֹנֵנו רַוְהָ אֲזוּ יִאֲמְרוּ בְּגוֹיִם הַגְּדִיל יְהוָה לַעֲשׂוֹת עִם-אֱלֹהֵי:
 ג הַגְּדִיל יְהוָה לַעֲשׂוֹת עִמָּנוּ הִינֵנו שְׂמֻחִים: ד שׁוֹבָה יְהוָה אֶת-שְׁבוֹתֵנוּ
 [שְׁבִיתָנוּ] כַּאֲפִיקִים בְּגִב: ה הוֹרְעִים בְּדַמְעָה בְּרַוְהָ יִקְצְרוּ: ו הַלּוֹךְ יִלְךְ |
 ז בְּכַה נִשְׂא מִשְׁךְ-הַזֶּרַע בְּא-יְבוֹא בְּרַוְהָ נִשְׂא אֱלֻמְתֵּינוּ:

זוהר הקדוש

בראשית דף ל"ג ע"א:

רבי חנינא אמר דא צדיק. הינו דכתיב קרא ימים. בגין דנחלין ומבועין
 ונהרין פלהו גטיל לון ואיהו מקורא דכלא ואיהו גטיל כלא בגיני כך
 ימים. ועל דא וירא אלהים כי טוב וכתיב, (ושעוהו ג"י) אמרו צדיק כי
 טוב. ובגין דאתרשים איהו אפריש בין יומא קדמאה לתליתאה ולא
 אתמר כי טוב בגויהו. דהא ביומא תליתאה עבדת ארעא איבין מהילא
 דהאי צדיק. דכתיב ויאמר אלהים תדשא הארץ דשא עשב מזריע זרע
 עץ פרי. מאי עץ פרי. דא עץ הדעת טוב ורע דאיהו עביד איבין ופריין.
 עושה פרי דא צדיק יסוד דעלמא. למינו דכל בני נשא דאית לון רוחא
 קדישא. דאיהו איבא דההוא אילנא רשים בהו רשימא למינו. ומאי
 איהו, ברית קדש ברית שלום. ובגין מהימנותא למינו, למינו עאלין ולא

מתפרשן מניה. וצדיק עושה פרי הוא. וזהו אילנא אתעברת ואפיקת
ההוא פרי למינו. למינו דההוא עושה פרי דיהוי פנותיה. ופאה חולקיה
מאן דדמי לאמיה ולאבוי. ועל בן רשימא קדישא ביומא תמינאה בגין
דידמי לאמיה. (בגין דהיא דרנא תמינאה והיא נפשא דפרח מנה אצטריכת
לאתחזאה קמה לתמניא יומין) וכד אתפרעת ואתגלייא רשימא קדישא
בגין דידמי לאבוי. ועל דא עין פרי דא אמא. עושה פרי דא ברית קדש
אבוי. למינו דידמי ליה ואתרשים ביה. אשר זרעו בו על הארץ. זרעו
בו. זרע בו מפעי ליה. מאי זרעו בו. אלא זרע וא"ו בו. על הארץ הכי
הוא נדאי. דהא ההוא זרעא אשדי על ארעא. ופאה חולקיהון דישראל
דאנון קדישין ודמין לקדישין. ועל דא נדאי כתיב, (ישעיהו ס"כ"א) ועמד
בלם צדיקים. בלם צדיקים נדאי. דהא מהני נפקו ולהני דמין. ופאין
אנון בעלמא דין ובעלמא דאתי.

אמר רבי חייא כתיב, (ירמיהו י"ב ונא) עושה ארץ בכחו. מאי עושה
ארץ (בכחו. עשה ארץ מפעי ליה. אלא עושה ודאי תדיר ומתקן קודשא בריך
הוא להאי ארץ) דא קודשא בריך הוא לעילא. בכחו דא צדיק. מבין
תבל פחכמתו. תבל דא ארץ דלתתא. פחכמתו דא צדק דכתיב
והוא (תהילים ט"ט) ישפוט תבל בצדק. עושה ארץ דא קודשא בריך
הוא, דהוא מתקין ארעא ומתקין ארחוי. ובמה. בכחו בדקאמרן.
רבי יהודה אמר באתון גליפן דרבי אלעזר אית קוטרין דאתון כ"ב
קטירין פחדא. תרין אתון דא סליק ודא נחית ודסליק נחית ודנחית
סליק. וסימן דא (ישעיהו מ"ה:ד) א"ך ב"ך א"ל. רבי יוסי אמר מילפסא
דשיקלא באמצעייתא קיימא. וסימן (ויקרא י"ט:ל"ה) במדה במשקל וגו'.
משקל לישן דקיימא באמצעייתא. ורזא דא (שמות ל"ג) שקל הקדש
כתיב. ומאזנים ביה קיימן ואתקלו. מאן מאזנים פמא דאת אמר, (ויקרא
י"ט:ל"ו) מאזני צדק. ובלהו קיימין במשקל בשקל הקדש. רבי יהודה
אמר בשקל הקדש דא רוח הקדש. אמר רבי יצחק כתיב, (תהילים ל"ג:ו)
בדבר יי שמים נעשו וברוח פיו כל צבאם. בדבר יי שמים נעשו. אלין
שמיא דלתתא דאתעבידו בדבר שמים דלעילא. ברוח. דאפיק קלא
עד דמטי לההוא נהר דנגיד ונפיק ולא פסקין מימיו לעלמין. וברוח פיו
כל צבאם. בלהו תתאי קיימין ברוח דאיהו דבר. (תהילים ק"ד:ג) משקה
הרים מעליותיו מפרי מעשיך תשבע הארץ. משקה הרים מעליותיו.
מאן עליותיו בדקאמרן. דכתיב, (תהילים ק"ד:ג) המקרה במים עליותיו.
מפרי מעשיך תשבע הארץ. רזא דההוא נהר דנגיד ונפיק לתתא דהא

ספר פרי עץ הדר

הוא דכתיב עושה פרי אשר זרעו בו וגו' והא אתמר:

קדשים דף פ"ו ע"א:

פתח רבי אלעזר ואמר, (ישעיהו מ"ג"א) אתם עדי נאם יי ועבדי אשר בחרתי למען תדעו ותאמינו וגו'. אתם עדי, אלין אינון ישראל. ותנינן, אלין אינון שמיא וארעא, דכתיב (דברים ל"ו"ט) העידותי בכם היום את השמים ואת הארץ. אכל ישראל אינון סהדין אלין על אלין, ושמיא וארעא וכלא, סהדין עליהו. ועבדי אשר בחרתי, דא יעקב, דכתיב (ישעיהו מ"ט"א) ויאמר לי עבדי אתה ישראל אשר בך אתפאר, וכתיב, (ירמיהו ל"ו"י) ואתה אל תירא עבדי יעקב. ואית דאמרי דא דוד. ודוד עבדי אקרי, דכתיב, (ישעיהו ל"ז"ה) למעני ולמען דוד עבדי אשר בחרתי, דא דוד עלאה. למען תדעו ותאמינו לי ותבינו כי אני הוא. מאי כי אני הוא. דאתרעיתי בההוא דוד, ובההוא יעקב. אגא, הוא ממש. לפני לא נוצר אל, דתנינן, קרא קודשא בריך הוא ליעקב אל, דכתיב, (בראשית ל"ג"כ) ויקרא לו אל אלהי ישראל. קודשא בריך הוא קרא ליעקב אל. דהא הוא דכתיב, לפני לא נוצר אל ואחרי לא יהיה, ובגין כך, אני הוא. כלא כמה דאתמר. ואחרי לא יהיה, דהא דוד הכי אקרי, ולא אית בתריה אחרא.

תא חזי, כד ברא קודשא בריך הוא עלמא, אתקין כל מלה ומלה, כל חד וחד בסטרוי. ומני עליהו חילין עלאין. ולית לך אפילו עשבא ועירא בארעא, דלית ליה חילא עלאה לעילא. וכל מה דעבדין בכל חד וחד, (תרי נוסחי) וכל מה דכל חד וחד עביד, כלא הוא בתקיפו דההיא חילא עלאה, דממנא עליה לעילא. וכלהו נמוסין גזירין מדינא, על דינא נטלין, ועל דינא קיימין. לית מאן דנפיק * מן קיומיה לבר. וכלהו ממנן, מן יומא דאתברי עלמא, מתפקדן שלטונין על כל מלה ומלה. וכלהו נטלין על נימוסא אחרא עלאה, דנטלין כל חד וחד. כמה דכתיב, (משלי ל"א"ט"ו) ותקם בעוד לילה ותתן טרף לביתה וחק לנערותיה. בגין דנטלין ההוא חק, בלהו אקרון חקות, וההוא חק דאתייהיב להו, מן שמיא קא אתי, ובדין אתקרון חקות שמים. ומגלן דמן שמים קא אתיין. דכתיב (תהלים פא) כי חק לישראל הוא. ועל דא כתיב, את חקותי תשמורו בגין דכל חד וחד ממנא על מלה ידיעא בעלמא, בההוא חק. בגין כך אסיר למחלה זנין, ולא עלא זינא בזינא אחרא. בגין דאעקר לכל חילא וחילא מאתריהו, (אכחיש פמליא של מעלה) ואכחיש פומבי

דְּמַלְכָּא. בְּלֵאִים, מְהוּ בְּלֵאִים. כְּמֵאן דְּיְהִיב אַחֲרָא בְּבִי מִסְרָא, כְּמֵה דְאֵת אָמַר (ירמיהו ל"ז:ח) אֵל בֵּית הַכְּלֵא, בְּגִין דְּלֵא לְמַעַבְד מִיְדֵי בְּלֵאִים: כְּנִיעוּתָא, דְּמִנְע לְכָל אֵינּוֹן חִילִין מְעַבִּידְתָּא דְּלֵהוּן. בְּלֵאִים: עַרְבוּבֵיָא, דְּעָבִיד עַרְבוּבֵיָא בְּחִילָא דְּלֵעִילָא, וְאִכְהִישׁ פּוּמְכִי דְּמַלְכָּא, כְּמֵה דְאֵתְמַר, (ובגין כך) וּבְגַד בְּלֵאִים שְׁעֻטְנֹו לֹא יַעֲלֶה עֲלֶיךָ. תָּא חֲזוּ, כְּתִיב (בראשית ב"ז:ז) וּמַעַץ הַדְּעַת טוֹב וְרַע לֹא תֹאכַל מִמֶּנּוּ כִּי בְּיוֹם אֲכַלְךָ מִמֶּנּוּ מוֹת תָּמוּת. וְהָא אֵתְמַר, דְּשִׁנֵּי פְקוּדוֹי דְּמַלְכָּא, וְאַחֲלַף עֵץ חַיִּים, דְּבִיה אֲשֶׁתָּלִים בְּלָא, וּבִיה תְּלֵיא מְהִימְנוּתָא, וְאֵתְדַבֵּק בְּאַתְר אַחֲרָא. וְהָא תְּנִינֵן, בְּכֵלָא כְּעֵי בַר נֶשׁ לְאַחֲזָא עוּבְדָּא כְּגוּוּנָא דְּלֵעִי לֹא, וְלְמַעַבְד עוּבְדָּא כְּמֵה דְאֵצְטְרִיךְ. וְאִי אֲשֶׁתְּנִי בְּמֵלֶה אַחֲרָא, הוּא אֲנַגִּיד עֲלִיה לְשַׁרְיָא בִּיה מְלֶה אַחֲרָא דְּלֵא אֵצְטְרִיךְ. וְתָא חֲזוּ, בְּשַׁעֲתָא דְּבַר נֶשׁ אַחֲזוּ עוּבְדָּא לְתַתָּא בְּאַרְח מִישַׁר, כְּמֵה דְאֵצְטְרִיךְ, נְגִיד וְנָפִיק וְשַׁרְיָא עֲלוּי רוּח קְדִישָׁא עֲלָאָה. וּבְשַׁעֲתָא דְאִיהוּ אַחֲזוּ עוּבְדָּא לְתַתָּא בְּאַרְחָא עֲקִימָא, דְּלִית אִיהוּ אֲרַח מִישַׁר, כְּדִין נְגִיד וְנָפִיק וְשַׁרְיָא עֲלוּי רוּח אַחֲרָא, דְּלֵא אֵצְטְרִיךְ, דְּסִטִּי לִיה לְבַר נֶשׁ לְסִטְר בִּישׁ. מֵאן מְשִׁיךְ עֲלִיה הֵהוּא רוּחָא. הוּי אֲוִמַר, הֵהוּא עוּבְדָּא דְאַחֲזוּ בְּסִטְר אַחֲרָא. כְּתִיב (משלי ל"א:ג) דְּרָשָׁה צֹמֵר וּפְשָׁתִים. דְּרָשָׁה, מְהוּ דְרָשָׁה. דְּבַעֲיָא וְדָרִישׁ עַל צֹמֵר וּפְשָׁתִים, מֵאן דְּמַחְבֵּר לֹון כְּחֵדָּא, וְאִי תִימָא בְּעִיצִית אֲמַאי שְׁרִי. הָא אֲוִקְמוּהָ. אֲבַל הֵתֵם הוּא לְבוּשָׁא לְבוּשָׁא בְּתַקּוּנוֹ, בְּאַשְׁלָמוֹת עוּבְדָּא כְּדָקָא חֲזוּ. (נ"א ודא) תו, דְּרָשָׁה צֹמֵר וּפְשָׁתִים, לְמַעַבְד נּוֹקְמָא כְּמֵאן דְּמַחְבֵּר לֹון כְּחֵדָּא. אֲבַל אִימְתֵי שְׁרִיָּא. בְּשַׁעֲתָא דְאִיהוּ בְּאַשְׁלָמוֹתָא, דְּכְתִיב, וְתַעֲשׂ בַּחֲפֵץ בְּכִפֶּה. וְעִיצִית, הָא אֲוִקְמִנָּא דְהֵתֵם כְּהוּא כְּלָלָא דְשְׁלִימוּתָא אֲשֶׁתְּכַח, וְלֹא עָבִיד מְדִי. אֲבַל בְּשַׁעֲתָא דְלֵא אֲשֶׁתְּכַח בְּשְׁלִימוּתָא, מֵאן דְאֵתִי לְחַבְרָא לֹון כְּחֵדָּא, אֲתַעַר עֲלִיה רוּחָא דְלֵא אֵצְטְרִיךְ. מְלֶה דָּא מֵאן אֲוִכַח. קִינ וְהַבֵּל אֲוִכַחֵן. דְדָּא אֲתִי מִסְטְרָא חַד, וְדָּא אֲתִי מִסְטְרָא אַחֲרָא. וּבְגִין כֵּךְ לֹא לְבַעֲי לֹן לְחַבְרָא לֹון כְּחֵדָּא. (ס"א ל"ע מלה דא מאן אוכת. קינ והבל אוכחון) וְקַרְבְּנָא דְקִינ, אֲתַרְחַק מִקְמִי קַרְבְּנָא דְהַבֵּל. וְעַל דָּא וּבְגַד בְּלֵאִים שְׁעֻטְנֹו לֹא יַעֲלֶה עֲלֶיךָ. לֹא יַעֲלֶה עֲלֶיךָ סֵתֵם, לֹא יַעֲלֶה עֲלֶיךָ רוּחָא אַחֲרָא לְשִׁלְטָאָה כֵּךְ. וְאֵצְטְרִיךְ לִיה לְבַר נֶשׁ לְאַחֲזָא עוּבְדָּא דְכִשְׁרָא כְּמֵה דְיָאוּת, וּבִהוּא עוּבְדָּא שְׁרִיָּא עֲלִיה רוּח קְדִישָׁא, רוּח עֲלָאָה, לְאַתְקַדְשָׁא בִיה, אֲתָא לְאַתְקַדְשָׁא מְקַדְשִׁין לִיה, דְכְתִיב וְהִתְקַדְשֶׁתֶם וְהִיִּיתֶם קְדוּשִׁים כִּי קְדוּשׁ אֲנִי יי. כְּתִיב וּמַעַץ הַדְּעַת טוֹב וְרַע, וּמֵה עַל דָּא גָּרִים אָדָם מִיתָה בְּעֲלָמָא, מֵאן דְאַחֲזוּ עוּבְדָּא

ספר פרי עץ הדר

אֲחֵרָא דְלֵא אֲצַטְרִיךְ, עַל אַחַת כְּמָה וְכְמָה. שׁוּר וְחִמּוּר אוֹכְחֵן. מִסְטָרָא דְאֲקָרִי שׁוּר, וּמִסְטָרָא דְאֲקָרִי חִמּוּר, וְעַל דָּא כְּתִיב (דְּבָרִים נב) לֹא תַחְרוּשׁ בְּשׁוּר וּבַחֲמוּר יַחְדּוּ. לֹא תַעֲבִיד עֲרֻבוּכְיָא כְּחֵדָא, בְּגִין דְּאִתְעַר לְאַתְחַבְרָא סְטָרָא אֲחֵרָא כְּחֵדָא, לְאַכְאָשָׁא עֲלֵמָא. וּמֵאן דְּפָרִישׁ לוֹן, אֲסַגֵּי שְׁלֵמָא בְּעֲלֵמָא. אוּף הָכָא, מֵאן דְּפָרִישׁ לוֹן בְּהוּא זְנוּנָא כְּמָה דְאָמְרוּ, דְלֵא אֲשַׁתְּכַח שׁוּע * טוּוי וְנוּז כְּחֵדָא, הָאִי בַר נֶשׁ אֲסַגֵּי שְׁלֵמָא עֲלֵיהּ, וְעַל כָּל עֲלֵמָא. קְרַבְנָא דְקִנְיֵן הִנּוּה פִּשְׁתִּים, וְקְרַבְנָא דְהַבֵּל הִנּוּה צְמֵר, לֹאז דְאֲבָדָא, וְלֹאז דְאֲבָדָא. רְזָא דְמַלְחָה, קִנְיֵן כְּלָאִים הִנּוּה, עֲרַבוּ בְיָא דְלֵא אֲצַטְרִיךְ, סְטָרָא אֲחֵרָא, דְלֵא זִינָא דְחַוָּה וְאָדָם. וְקוּרְבָנִיה מִהוּוּא סְטָרָא קָא אֲתֵיָא. הַבֵּל מְזִינָא חֵדָא דְאָדָם וְחַוָּה. וּבְמַעְהָ דְחַוָּה אֲתַחְבְּרוּ אֲלֵיָן תַּרְיֵן סְטָרִין. וּבְגִין דְּאִתְחַבְּרוּ כְּחֵדָא, לֹא אֲתֵיָא מְנִיָּיהוּ תוֹעֲלָתָא לְעֲלֵמָא, וְאִתְאָבִידוּ. וְעַד יוֹמָא דִּין, סְטָרָא דְלַהוּן קִיָּמָא. וּמֵאן דְּאִחְזִי גְרָמִיה בְּעוּבְרָא דְחַבּוּרָא דָא, אֲתַעַר עֲלֵיהּ אֵינוּן סְטָרִין כְּחֵדָא, וְכִיל לְאַתְזָקָא, וְשָׂאֲרֵי עֲלוּי רוּחָא אֲחֵרָא, דְלֵא אֲצַטְרִיךְ. וְיִשְׂרָאֵל בְּעָאן לְאַתְעַרָא עֲלֵיָיהוּ רוּחָא קְדִישָׁא לְמַהוּי קְדִישִׁין, לְאַשְׁתַּבְּחָא בְּשְׁלֵמָא, בְּעֲלֵמָא דִּין וּבְעֲלֵמָא דְאֵתִי. כְּתִיב (וּיקרא ו'ג) וְלִבֶּשׁ הַכֹּהֵן מְדוּ בַד וּמְכַנְסֵי בַד יִהְיוּ עַל בְּשָׂרוֹ (וּבאַבְנֵט בַד יַחְנוּר) אֲמַאי אֲקָרִי בַד, יַחֲדָאִי. בְּגִין דְלֵא בְּעִי לְחַבְרָא לְהָאִי פִּשְׁתִּים בְּאֲחֵרָא, וְעַל דָּא לֹא כְּתִיב מְדוּ פִּשְׁתִּים, אֲלָא בַד יַחֲדָאִי. וְכַהֲנָא אֲמַאי אִיהוּ בְּעִי לְאַתְחַוָּאָה בְּהָאִי. אֲלָא אֲלֵיָן מְאִנִּי בַד, בְּעִי לְאַתְחַוָּאָה בְּהוּ עַל מִזְבַּח הָעוֹלָה, בַּד הִנּוּה מִפְנֵי קְטָרָא (ס"א קטמא) דְּדִשְׁנָא דְעוֹלָה, דְּהָא עוֹלָה מִסְטָרָא דְעַבּוּדָה זְרָה וְהִרְהוּרָא בִישָׁא קָא אֲתֵיָא. וּבְגִין כֵּךְ, בְּעִי לְאַתְחַוָּאָה בְּהוּ בְּלַחּוּדֵיָהוּ, וְלֹא בְּעֲרַבוּ בְיָא כְּמָה דְאָמְרוּ, בְּגִין דִּיתְכַפֵּר לִיה לְבַר נֶשׁ כָּל אֵינוּן חוּבִין דְּאִתְיִין מִהוּוּא סְטָרָא. וְכַד עֵייל לְמַקְדֵּשָׁא, אֲתַר דְּשְׁלִימוֹ אֲשַׁתְּכַח, וְכָל אֵינוּן פּוֹלְחֵי דְשְׁלִימוֹתָא, אַף עַל גַּב דְּאִתְחַבְּרוּ, לִית לֵן בְּהַ, כְּמָה דְאָמְרוּן בְּצִיצִית, בְּגִין דְּתַמְּן אֲשַׁתְּכַחוּ וְאִתְחַבְּרוּ כָּל אֵינוּן זִינִין דְּלַעֲיֵלָא, וְכָל אֵינוּן מְאִנִּי מַקְדֵּשָׁא, מִשְׁתַּכְּחִין בֵּיה כְּמָה זִינִין מְשַׁנִּין דָּא מִן דָּא, וְכַלְהוּ אֲתַבְּלִילוּ תַמְּן בְּגוּוּנָא דְּלַעֲיֵלָא. זְכַאִין אֵינוּן יִשְׂרָאֵל, דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יְהִיב לְהוּ אוּרִיָּתָא דְקִשׁוּט, אוּרִיָּתָא דְמַהִימְנוּתָא, וְרִיחַם לְהוּ מִכָּל שְׂאָר עַמּוּיֵן עוּבְדֵי עַבּוּדָה זְרָה, דְכְּתִיב, (מלאכי א'ב) אֶהְבֵּתִי אֲתַכֶּם אָמַר יי'.

דף פ"ז
עמוד א

פִּתַח רַבִּי חֵיָא אֲבַתְרִיה וְאָמַר, כִּי תִבְאוּ אֶל הָאָרֶץ וְנִטְעַתֶּם כָּל עֵץ מֵאֲכַל וְגו'. וּבְשָׁנָה הַרְבִּיעִית יִהְיֶה כָּל פְּרִי קֹדֶשׁ הַלּוּלִים לַיי'. כִּי תִבְאוּ

אל הארץ, הא אוקמוה חברייא, אבל תא חזי, דהא אילנא לא עביד פירין, אלא בארעא. וארעא אפיק להון, ואחזי יהוא איבא לעלמא. וארעא לא עבדא פירין אלא מגו חילא אחרא דעלה. כמה דנוקבא לא עבדא פירין, אלא מגו חילא דדכורא.

והוא איבא, לא אשתלים באשלמותא, עד תלת שנין. וחילא לא אתפקדא עליה לעילא עד האשתלים. בטר האשתלים אתפקדא עליה חילא וארעא אתתקנת ביה. דהא עד תלת שנין ארעא לא אתתקנת ביה ולא (ואשתכחת) אשתלמית (ס"א אתבסמת) (נ"א אסתכמת) עמיה. בטר האשתלים ואתתקנו פחדא כדין הוא שלימותא. תא חזי, נוקבא, עד תלת זמנין דאתעברא, איבא דמעהא לא אשתלים. בטר ג' עידוואן, נוקבא אתתקנת בהוא איבא, ואסתכמו פחדא. כדין הוא איבא שלימו דכלא, ושפירו דכלא. בטר דנפק, עד ג' שנין לא אית ליה חילא לעילא, דהא כדין אשתלים בשולא דיליה. לוי אתרעי מכלא, תליתאה לאמיה, דאתתקנת ביה, ואסתכמת (ס"א ואתבסמת) בהדיה. בטר ג' שנין, אתפקדת עליה (ס"א אתפקד עליה) חילא עלאה לעילא. ובשנה הרביעית, יהיה כל פריו קדש הלולים. מאי קדש הלולים. תושבחון, לשבחא ליה לקודשא בריך הוא. עד הכא. מכאן ואילך קדש דמלה, דבשנה * הרביעית מזהוונת בנסת ישראל לקודשא בריך הוא, והלולא חד אשתכח. דכתיב קדש הלולים, הלולא וחדוה בזמנא (ס"א בזווגא) חדא. מאי שנה (הרביעית) דא קודשא בריך הוא. ותנינן, שנה הרביעית, דא בנסת ישראל דאיהי קיימא רביעאה לכורסייא, וכלא חד, דהא כדין קודשא בריך הוא מזהווג בה בנסת ישראל, וכדין היא קדש, והלולא קדישא אשתכח, (וקודשא בריך הוא אזהווג בהדה) וכדין חילין אתמנן על עלמא, על כל מלה ומלה בדיקא חזי ליה מכאן ולהלאה מתברכאן בלהו, ושאר למיכל, דהא בלהו בשלימותא דכלא, בשלימותא דעילא ותתא. ועד לא אשתלים בכלא מתתא ומעילא, אסיר למיכל מניה. ומאן דאכיל מניה, כמאן דלית ליה חולקא בקודשא בריך הוא ובנסת ישראל, דהא יהוא איבא בלא רשותא עלאה קדישא קיימא, דלא שארי עליה עד דישתלים. ובלא רשותא תתאה, דהא לא אסתכמת (ס"א אתבסמת) חילא דארעא ביה. והוא דאכיל מניה, אחזי גרמיה דלית ליה חולקא לעילא ותתא, ואי בריך עליה, ברכה לבטלה הוא. דהא קודשא בריך הוא עד כען לא שריא עלוי, ולית ביה חולקא. רחמנא לישזבינן מאינון דלא משגיחין ליקרא

ספר פרי עץ הדר

דמאריהון. זכאין אינון צדיקייא בעלמא דין, ובעלמא דאתי, עלייהו בתיב (משלי ד:י"ח) וארח צדיקים באור נזנה. בגין דבההוא זמנא, יסתלק חוץ דשריא בנוקבא בקדמיתא, וייתי דכורא למשרי באתריה בד בקדמיתא, וכלא יהא שלים. תאנא בזמנא דזפאה שארי בעלמא וכו' עד צדיק בתמר יפרח.

עקב דף ע"ר ע"א
רעיא מהימנא

והיה עקב תשמעון את המשפטים האלה וגו', ואכלת ושבעת וברכת את יי אלהיך וגו'. פקודא (י"ח) דא לברכא ליה לקודשא בריך הוא על כל מה דאכיל ושתי, ואתהני בהאי עלמא. ואי לא בריך, אקרי גזלן לגבי קודשא בריך הוא. דכתיב, (משלי כח) גזול אביו ואמו. והא אוקמוה חבריאי. בגין דברכאן דברוך בר נש לקודשא בריך הוא, אתי לאמשכא חייזן ממקורא דחיי, לשמיה (קדישא) דקודשא בריך הוא קדישא, ולארכא עליה מההוא משחא עלאה, ואתי לאתמשכא מתמן לכל עלמא.

וכתיב ואכלת ושבעת וברכת את יי אלהיך * ואינון ברכאן, אריק בר נש באינון מלין מההוא מקורא עלאה, ואתברכאן כל אינון דרגין ומקורין, ואתמליין לארכא על כל עלמין. ואתברכאן בלהו בחדא. ועל דא אצטריך בר נש, לשואה רעותיה ברוך דברכאן, בגין דיתברכון אבהו ובגין, בלא בחדא. ומאן דמברך לקודשא בריך הוא, אתברך, ונטיל חולקיה מאינון ברכאן בקדמיתא דכל עלמא לתתא. בין דשכא דקודשא בריך הוא מתברך מתמן, נחית ושרא על רישיה חולקא קדמאה. והא אוקימנא דכתיב, (שמות כ:כ"א) בכל המקום אשר אזכיר את שמי אבא אליך וברכתך. (אזכיר כמה דאת אמר (תהלים כ:ד) יזכור כל מנחותיך) בין דההיא ברכה אתיאי ושריאי על רישיה, מתמן אתפשט בכל עלמא. בשעתא דאינון ברכאן נחתין, מתעטרן גו חקל תפוחין קדישין, ופגעי בהו כמה דרגין דממנן בעלמא, ונחתי בהו, ואמרי ומברייזי דא איהו דורוגא דשדר פלוני לקודשא בריך הוא. מאן אתר נחתי, לבתר דנחתי מאתר רישא חדא דצדיק. תמן סלקין מתערי לנחתא אחרגין מלעילא, ואתמלייא מלעילא ומתתא, הדא הוא דכתיב (משלי י"ו) ברכות לראש צדיק. בין דהאי דרגא אתמלייא, אריק להאי בלה, ומתמן נגדין ואתמשכן לתתא. בד סלקין אינון ברכאן מתתא,

דף ער"א
עמוד א

לית פתחא ופתחא לעילא, ולית ממנא לעילא, דלא פתח כל אינון פתחין. ומכרזי ואמרי בכל אינון רקיעין, דא איהו דורונא דמלכא דשדר פלוני, דא הוא דורונא בקיומא בדיקא יאות. ומאן איהו. ברכה דאיתיבו עליה אמן. דכל ברכה דאיתיבו עליה אמן, דא איהו בקיומא בדיקא יאות. וכיון דהאי ברכתא סלקא, כל דרגין דלעילא, בלהו זמינין לגבי ההוא נהורא דלא נהיר, בגין לאנהרא לגבה. וכל שבן אי היא ברכתא דסגיאין מברכין לה, ומעטרין לה בעטרין קדישין, (עיי' לקמן סוד אמן רפ"ה ע"א) ברזא דאמן. אמן הוא רזא דקשרי, דכל יחודא וקדושה ברזא דמאריה. ומעטר לה היא ברכתא בעטרין עלאין בדיקא יאות. וקודשא בריך הוא אתרעי בהו, באינון דמברכין ליה, ותיאובתיה בברכתא דלתתא, דההיא ברכתא סלקא, ואנהיר בוצינא דלא נהיר, ואתקיף לה בתוקפא תקיפא, לסלקא לעילא. ועל רזא דא בתיב, (שמואל א ב'ל) כי מכבדי אכבד, אלין אינון דמברכין ליה לקודשא בריך הוא. ובוזי יקלו, אלין אינון דלא מברכין ליה לקודשא בריך הוא, ומנעין ברכתא מפומיהו. רזא דרזין, לאינון דידיעי חכמתא דמאריהון, למנדע רזא דברכאן, בפקודי אורייתא, ובכל הנאין וכסופין דהאי עלמא, לארקא ברכאן מעילא לתתא.

חבר (ס"א בר) ברכאן דצלותא, דאינון תקונא דמאריהון, מתתא לעילא ומעילא לתתא. ברכאן דלאו אינון בצלותא, סלקין מתתא לעילא, עד דמטו גו נהורא דלא נהיר, ומתערי (לעילא) בתוקפא, לההוא נהורא דלא נהיר, בההיא ברכה, וסלקא אתערעו לעילא, עד דמטו לברסיה עלאה, מקורא דכל חיון. פדין נפקו מההוא מקורא עלאה, ברכאן אחרנין, ואערעו אלין באלין, ונשקי אלין לאלין, ואתאן ושריין לריש צדיק, לארקא לתתא. וכד נחתין, אתברכין אבהו ובניו, וכל שרגין דלהון.

ורזא דאלין ברכאן לאתערא מעילא לתתא, ברזא דא:

ברוך: דא רזא דמקורא עלאה מכלא, לארקא ולאמשכא ולאנהרא כל בוצינין. ואיהו ברוך (נ"א בריך) תדיר, דלא פסקין מימיו. ומתמן שירותא דאקרי עלמא דאתי, ואיהו קצה השמים, דההוא קצה, קצה עלאה איהו. בגין דאית קצה בגוונא דא לתתא, ואיהו עלמא תתאה. ואקרי אוף הכי ברוך, לקבל תתאי, לארקא לתתא, ולאתערא מתתא לעילא בברכאן דצלותא. וברוך (קדמאה) דא אקרי הקא, ברזא

ספר פרי עץ הדר

דְּחַכְמָתָא עֲלָאָה, דְּאִמְלִי לְהוּוּ אַתְרָה, בְּחַד שְׁבִיל דְּקִיק דְּאֲעִיל בִּיהַ.

אַתְהָ: לְבַתֵּר שְׂאֲרֵי לְאַתְנַגְלִיָּא, דְּהָא הָאֵי בְרוּךְ סְתִים אִיהוּ, וּבְגִין כְּדֵן אֶקְרִי בְּאַרְחַ סְתִים בְּרוּךְ, מְקוּרָא עֲלָאָה דְּלֵא אַתְנַגְלִיָּא. אַתְהָ, שִׁירוּתָא לְאַתְנַגְלִיָּא לְבַר, וּבְגִין כְּדֵן אֶקְרִי אַתְהָ. וּמֵאֵן אִיהוּ. דָּא רְזָא דִּימִינָא, וְאֶקְרִי כְּהֵן לְגַבִּי הַהוּא אַתְרָה. וְרְזָא דָּא (תְּהִילִים ק"יג) אַתְהָ כְּהֵן לְעוֹלָם, מֵאֵן כְּהֵן לְהַהוּא עוֹלָם, אַתְהָ. וְדָא אִיהוּ יְמִינָא עֲלָאָה, דְּהָא אֲשַׁתְּכַח לְאַתְנַגְלִיָּא.

עמוד ב

יְהוּהָ: דָּא רְזָא דְּאִמְצָעִיתָא. רְזָא דְּמַהִימְנוּתָא בְּכָל סְטָרִין. * אֲלֵהִינוּ: דָּא סְטָרָא דְּשִׁמְאֵלָא, דְּכֻלִּיל בִּימִינָא, וּיְמִינָא בִּיהַ, וְאַתְכֻּלִּילוּ דָּא בְּדָא, לְמַהוּי חַד. וְעַד הַכָּא, אַתְקַשְׁרוּ בְּרַכָּאן, דְּכִינוּן דְּאֵלִין אַתְבְּרָכָאן, כְּלַהוּן דְּלִתְתָא אַתְבְּרָכָאן. לְבַתֵּר דְּאֵינוּן אַתְבְּרָכָאן, וְנִטְלִי בְּרַכָּאן לְגַרְמִיזְהוּ, אַתְהַדְרוּ כְּלִילָן בְּחַד לְהַהוּא מְקוּרָא, דְּאֵינוּן לֹא יְכַלִּין לְאַתְהַדְרָא לְגַבִּי הַהוּא אַתְרָה, עַד דְּאַתְבְּרָכֵן. כִּינוּן דְּאַתְבְּרָכֵן בְּקַדְמִיתָא, אַתְהַדְרוּ וְשְׂאֵלִין לְגַבִּי הַהוּא אַתְרָה, לְנִטְלָא בְּרַכָּאן יְתִירִין אַחֲרֵינוּ, לְאַרְקָא לְתַתָּא. וְעַד דְּאֵינוּן אַתְבְּרָכָאן, לֹא שְׂאֵלִין וְלֹא תְּאֲבִין לְגַבִּיהַ. וְרְזָא דָּא (שְׁמוֹת כ"ו:א) וְלֹא יִרְאוּ פְּנֵי רִיבֹם. וְכַד תְּבִין לְגַבִּי הַהוּא אַתְרָה, וְשְׂאֵלִין תַּמָּן, כְּדִין אֶקְרִי הַהוּא אַתְרָה מְלַךְ. וּמְלַךְ לֹא אַתְקְרִי, בַּר פַּד אֵינוּן מִתְקַרְבִּין לְגַבִּיהַ, וּמִתְבְּרָכֵן. וּמְלַכָּא אִימְתִי אֶקְרִי מְלַךְ. כַּד רְבַרְבְּנוּי אַתְיִין לְגַבִּיהַ עֲתִירִין, מִסְתַּפְקֵן בְּכָל מַה דְּאֶעֱטְרִיכוּ, בְּלֵא חֶסְרוּנָא, כְּדִין אִיהוּ מְלַךְ. מְלַךְ לְתַתָּא, כַּד אֵלִין מְעַטְרֵן לִיהַ בְּסַפּוּקָא, בְּעַטְרִין קַדִּישִׁין. וְהַכָּא אֶקְרִי מְלַךְ. וּמֵאֵן אִיהוּ. הַעוֹלָם אֲשֶׁר קַדְשֵׁנוּ וְעִינוּ. וּבְגִין דְּאִיהוּ עֲלֵמָא דְּלֵא אַתְנַגְלִיָּא לְבַר, וְאִיהוּ סְתִים, קְרִי לִיהַ חֲכִי בְּאַרְחַ סְתִים. וְעַל דָּא לֹא אֶקְרִי, אֲלֵא בְּאַרְחַ סְתִים. וְלְעוֹלָם יְמִינָא אַתְהָ, כְּמַה דְּאַתְמַר. וְעַל דָּא כְּהֵן, כְּפִיף לְגַבִּי הַהוּא אַתְרָה, בְּרִישָׁא וּבְסוּפָא. וְעֲלֵמָא תַּתָּא, כַּד אַתְקַשְׁרֵר לִימִינָא, וְאַתְדַּבֵּק בִּיהַ, קְרִי מִתְתָא לְעֵילָא בְרוּךְ, וְלֹא אֶקְרִי בְרוּךְ, בַּר בְּרָזָא דְּמְקוּרָא דְּאַתְדַּבֵּק בְּהַדִּיהַ (בִּיהַ), וְעֵייל בִּיהַ, וְאִמְלִי לִיהַ. אַתְהָ, רְזָא דְּהַהוּא כְּהֵן, לְאַתְדַּבֵּקָא בְּהַדִּיהַ, וְעַל דָּא, בְּעֲלוּתָא בַּר נֶשׁ כּוּרְע בְּבְרוּךְ, דְּאִיהוּ עֲלֵמָא כְּפּוּרָה לְגַבִּי עֵילָא, וְדָא אִיהוּ שְׁנוּי כִּין בְרוּךְ דְּעֲלוּתָא, וּבִין בְרוּךְ דְּשְׂאֵר בְּרַכָּאן. וְכֵלֵא בְּרָזָא עֲלָאָה אִיהוּ, לְאַרְקָא בְּרַכָּאן לְכָל עֲלֵמִין. בְרוּךְ דְּעֲלוּתָא, בַּר נֶשׁ כּוּרְע בִּיהַ בְּכַרְפוּי, וְנַהֲיִן רִישָׁא בְּאַתְהָ, כְּגִין דְּאַתְהָ אֶקְרִי רֵאשׁ. וְעַל דָּא כְּהֵן נִטִּיל בְּרֵאשׁ, וְאִיהוּ רֵאשׁ תְּדִיר. וּבְגִין כְּדֵן בְּרִישָׁה בְּבְרוּךְ. וְנַחֲשֵׁנוּ דְּרִישָׁא בְּאַתְהָ. וְכְהֵן

בְּכֹל אֲתֵר דְּאֶקְרִי אַתְּהָ, נְהִינן בְּעֵלּוּתָא. מְלַךְ בְּתֵר דְּנְחִינן, תּוּ לֹא זְקִיף, מֵאִי טַעְמָא. קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אָמַר לָהּ לְסִיחְרָא, זִילִי אֲזַעֲיִרִי גְרַמִּיךְ, וְתוּ לֹא זְקַפָּא. וּבְגִין דָּא, בְּרַכְתָּא דְּבֵר נֶשׁ בְּרִיךְ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אַתְּעַר לְאַרְקָא בְּרַכָּאן מְלַעֲיָלָא לְעֵלְמִין כְּלָחוּ, כְּמָה דְּאַתְמַר. זְכָאִין אִינּוּן יִשְׂרָאֵל בְּעֵלְמָא דִּין, וּבְעֵלְמָא דְּאַתִּי. בְּתִיב, (ישעיהו ס"ג ט"ז) כִּי אַתְּהָ אָבִינוּ כִּי אֲבָרְהָם וְגו'. תְּנִינן, לְזַמְנָא דְּאַתִּי אֲמַרִּין לִיהָ לְיִצְחָק וְכוּ', בְּגִין דְּשִׁמְאָלָא אַתְּכֵלִיל בִּימִינָא, אֲבָל יְמִינָא מְנַלְן דְּאֶקְרִי אָב. דְּכֵתִיב וַיִּשְׁמְהוּ לוֹ לְאָב וּלְכַהֵן, וְאָף עַל גַּב דְּלַעֲיָלָא אֶקְרִי אָב, וְאַפִּילוּ לְנַהוּרָא דְּלֹא נְהִיר בְּשַׁעְתָּא דְּאַתְדַּבֵּק בִּימִינָא אֶקְרִי אַתְּהָ, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (שם) אַתְּהָ יְיָ אָבִינוּ גּוֹאֲלָנוּ וְגו'.

ואחרי כל זה, התפלל תפילה זו:

אָנָּא הָאֵל, הַעוֹשֶׂה וְהַיּוֹצֵר וְהַבּוֹרָא וְהַמַּאֲצִיל עוֹלְמוֹת עֲלִיוֹנִים, וּבְצוֹ רְתִם וּבְצִבְיוֹנֵם בְּרֵאת דּוּגְמָתָן עַל הָאָרֶץ מִתַּחַת, כּוּלָם בְּחֻכְמָה עֲשִׂיתָ. עֲלִיוֹנִים לְמַעְלָה וְתַחַתּוֹנִים לְמַטָּה לְחֵבֵר אֵת הָאוּהֵל לְהִיּוֹת אַחֲדָה, וְאֵילָנִין וְדִשְׁאִים מִן הָאֲדָמָה הַצְּמַחֵת, בְּקוּמְתָם וּבְצִבְיוֹנָם שֶׁל מַעְלָה, לְהוֹדִיעַ לְבְנֵי אָדָם חֻכְמָה וְתְבוּנָה בְּהַמָּה, לְהַשִּׁיג בְּנַעֲלָמִים. וּפְקַדְתָּ עֲלֵיהֶם בְּמִשְׁמַרְתָּ מְלֹאכֵיךְ הַקְּדוּשִׁים הַמְּמוּנָגִים וְהַמּוֹשְׁטָרִים לְהַגְדִּילָם וּלְהַצְמִיחָן וְעֲלִימוּ תִיטוּף שִׁפְעַ וְכַח מְדוּתֵיךְ הַעֲלִיוֹנוֹת וַיַּעֲשׂוּ פְרִי תְבוּאָה וְכֹל עֵץ פְּרִי עוֹשֶׂה פְּרִי לְמִינוֹ, וּמְפָרִי מַעֲשֵׂיךְ תִּשְׁבַּע הָאָרֶץ, לְאֹכֹל מִפְרֵיהָ וּלְשִׁבּוֹעַ מִטּוֹבָה. לְהַחֲיוֹת בְּהֶם נֶפֶשׁ כֹּל חַי מִן הַכַּח הַרוּחָנִי אֲשֶׁר בְּהוֹן, מְפָרִי כִּי מְלֹאכֵיךְ הַקְּדוּשִׁים הַנוֹטְרִים אֵת פְּרִיו וּמְמַנּוּ פְּרִיךְ נִמְצָא, שֶׁכֵּר פְּרִי הַבֶּטֶן לְהַחֲיוֹת וּלְזוֹן אֵת הַגּוּף. וְהִיָּה פְּרִיו לְמַאֲכָל וְעֲלִיהוּ לְתַרּוּפָה. וְזֶה הַיּוֹם תַּחֲלִילַת מַעֲשֵׂיךְ לְהַחֲנִיטָה וּלְתַדְדָּשָׁה, אִישׁ יָבִיא בְּפִרְיוֹ עוֹשֶׂה פְּרִי לְמִינְהוּ כִּי כֵן יְמִלְאוּ יְמֵי הַחַנוּטִים לְפִירוֹת הָאֵילָן הַעֲלִיוֹן, עֵץ הַחַיִּים אֲשֶׁר בְּתוֹךְ הַגֶּן, וְעֲשֶׂה פְּרִי לְמַעְלָה.

וְהִי רְצוֹן מְלַפְנֵיךְ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, שֶׁבְכַח סְגוּלַת אֲכִילַת הַפִּירוֹת שְׂנֵאֲכַל וּנְבָרַךְ עֲלֵיהֶן עֲתָה וְאֲשֶׁר נִהְיָה בְּסוּד שׁוֹרְשֵׁהֶן יִתְעוֹרְרוּ שְׂרָפְיֵיהֶן הַעֲלִיוֹנִים אֲשֶׁר הֵמָּה תְלוּוִים בָּם לְהַשְׁפִּיעַ עֲלֵיהֶן שִׁפְעַ רְצוֹן בְּרַכָּה וּנְדָבָה, וְגַם הַמְּמוּנָגִים וְהַמּוֹשְׁטָרִים עֲלֵיהֶן יִתְמַלְאוּ מֵעוֹ שִׁפְעַ

ספר פרי עץ הדר

הָדָרָן לְשׁוּב שְׁנִית לְהַגְדִּילָם וּלְהַצְמִיחָם מֵרֵאשִׁית הַשָּׁנָה וְעַד אַחֲרֵית הַשָּׁנָה לְטוֹבָה וּלְבִרְכָה לְחַיִּים טוֹבִים וּלְשָׁלוֹם. וְקָנִים לָנוּ אֶת הַדָּבָר שֶׁהַבְּטַחְתָּנוּ עַל יְדֵי מַלְאֲכֵי חוּזֵךְ וְנִעְרַתִּי לָכֶם בְּאוֹכַל וְלֹא יִשְׁחִית לָכֶם אֶת פְּרֵי הָאָדָמָה וְלֹא תִשְׁפֹּל לָכֶם הַגֶּפֶן בַּשָּׂדֶה אָמַר יי צְבָאוֹת הַשְּׁקִיפָה מִמַּעַן קִדְשְׁךָ מִן הַשָּׁמַיִם וּבִרְךָ עֲלֵינוּ אֶת הַשָּׁנָה הַזֹּאת לְטוֹבָה וּלְבִרְכָה, תִּשְׁתַּחֲוֶה בְּרִכּוֹת לְעַד תִּתְחַדְּהוּ בְּשִׂמְחָה אֶת פְּנֵיךָ וְנִתְנָה הָאָרֶץ יְבוּלָה וְעֵץ הַשָּׂדֶה יִתֵּן פְּרִיו, וְעֲלֵיהֶם תָּבֵא בְּרִכַּת טוֹב לְהַתְּבַרֵךְ פִּירוֹתֶיהָ בְּמַעֲשֵׂיו אַחַד הַמְּרִבָּה וְאַחַד הַמְּמַעִיט גַּם בְּרִכּוֹת יַעֲטֶה בְּבְרִיאֹת הַגּוֹף שֶׁם יַצּוּהָ ה' אֶת הַבְּרִכָּה חַיִּים עַד הָעוֹלָם.

וְעוֹן הָדָר הַבְּרִכּוֹת בְּאֲכִילַת הַפִּירוֹת יִהְיוּ לְמֵאוֹרוֹת כְּמַעֲיִן הַבְּרִכּוֹת צְדִיק חַי הָעוֹלָמִים וְנִרְאָתָה הַקִּשְׁתׁ שֶׁשׁ וּמִתְפָּאֵר בְּגוֹנוֹנִים שְׁלוֹ וּמִשָּׁם יוֹשִׁפֵּעַ עֲלֵינוּ שֶׁפַּע רְצוֹן וְרַחֲמִים לְמַחֹל וּלְסִלַּח מַעֲוֹנוֹתֵינוּ וְאַשְׁמַתְנוּ אֲשֶׁר נוֹאֲלָנוּ וְאֲשֶׁר הִטָּאֵנוּ. וְהֵינּוּ מְרִשְׁעֵי בְרִית וּפְגַמְנוּ בְּפָרֵי צִדִּיק חַי הָעוֹלָמִים וּמִנְעַנּוּ רַבִּיבֵי הַשְּׁפָעַתוֹ וְנִשְׁחַתּוּ כָּל מְקוֹרוֹת וְיִשׁוּב עֲתָה הַכֹּל לְאִיתָנוּ הָרֵאשׁוֹן וְתִשָּׁב בְּאִיתָן קִשְׁתּוֹ כִּי אַתָּה תִּבְרַךְ צְדִיק ה' בַּצִּנָּה רְצוֹן תַּעֲמִרְהוּ:

וְכָל הַנְּצוּצוֹת שְׁנַתְּפָזְרוּ עַל יְדֵינוּ אוֹ עַל יְדֵי אֲבוֹתֵינוּ וּבְעוֹן אָדָם הָרֵאשׁוֹן אֲשֶׁר הִטָּא בְּפִירוֹת הָאֵילָן עֲתָה יִשׁוּבוּ לְהַתְּכַלֵּל בְּעוֹן הָדָר עֵץ הַחַיִּים, וְיוֹסֵר מֵהֶם כָּל רַע בְּכַח שִׁמְךָ הַגָּדוֹל הַיּוֹצֵא מִפְּסוֹק חֵיל בְּלַע וְיִקְיָאֵנוּ. וְיִשׁוּב הַכֹּל לְאִיתָנוּ הָרֵאשׁוֹן וְלֹא יִדַּח מִמֶּנּוּ נִידַח כִּי אַתָּה ה' לְבַדְּךָ מְקַבֵּץ גְּדַחֵי יִשְׂרָאֵל.

וּבְכֵן אֶת צִמַח דָּוִד עַבְדְּךָ מִהֲרָה תַצְמִיחַ וְקָרְנוּ תְרוֹם בִּישׁוּעָתְךָ וְרוּם הוֹדוֹ וְתִנְשָׂא מַלְכוּתוֹ עַל כָּל הָעוֹלָם כּוֹלוֹ, וְתַחַת הַנְּעֻצוֹן יַעֲלֶה בְרוּשׁ וְתַחַת הַסַּרְפֵּד יַעֲלֶה הַדָּם וְהָיָה לַה' לְשֵׁם לְאוֹת עוֹלָם לֹא יִכָּרֵת, וְהֵי פֶסֶת כָּר בְּאָרֶץ בְּרֵאשׁ הַרִים יִרְעַשׁ כְּלִבְנוֹן פְּרִיו וְיִצְיָצוּ מַעִיר כְּעֵשֶׂב הָאָרֶץ, אִזּוּ יִרְנְנוּ עֲצֵי הַיַּעַר וְעֵץ הַשָּׂדֶה נִשְׂא עֲנָף וְעֵשֶׂה פְרֵי דָבָר יוֹם בְּיוֹמוֹ. וְלִקְחַת מֵרֵאשִׁית כָּל פְּרֵי הָאָדָמָה לְהַבִּיא בְּכוֹרִים לְפָנֶי מוֹבַח ה' בְּהַלֵּל וְתוֹדוֹת לַה' אֱלֹהֵינוּ וְרַב טוֹב לְבֵית יִשְׂרָאֵל, יִשׁוּשׁוּם מְדָבָר וְצִיָּה וְתִגַּל עֲרֵבָה וְתִפְרַח כְּחַבְצֵלַת פְּרוּחַ תִּפְרַח וְתִגַּל אַף גִּילַת וְרַנָּן כְּבוֹד הַלְבָנוֹן גִּיתָן לַה' הַדָּר הַכְּרָמֶל וְהַשְּׂרוּן הַמָּה יִרְאוּ כְבוֹד ה' הַדָּר אֱלֹהֵינוּ, בְּמַהֲרָה בְּיָמֵינוּ אָמֵן.

עשה למען שמך, עשה למען חסדך, עשה למען מינך, עשה למען תורתך.

יהי לרצון | אמרי פי והגיון לבי לפניך יהוה צורי וגאלי:
ויהי | געם אדני אלהינו עלינו ומעשה ידינו כוננה עלינו ומעשה ידינו כוננהו:

ושוב אחר העתר עתר זאת, יצלח דברו במעשה ספר תקוני הפירות כסדר זה:

חטה

יעשה ממנו תבשיל או יביא פת הבאה בכסנין לאחר הסעודה, ויהגה בזוהר פרשת בלק דף קפ"ח ע"ב:

פתח שהוא ינוקא ואמר, (במדבר ט"ו:ט) והיה באכלכם מלחם הארץ תרימו תרומה ליי. קרא דא על עומר התנופה אתמר, מאי תנופה, אי בגין דאניף ליה כהנא לעילא אייה תנופה. מאי אכפת לן, אי אניף אי מאיך.

אלא ודאי אצטריך לארמא לה לעילא, והיינו תרומה. ואף על גב דדרשינן תרי ממאה, והכי הוא, אבל תנופה מאי (ס"א דא) הוא ארמותרא. ורזא דהכמתא הכא. אי חסידי קדישין, מארי דרומחין, לא שמשותן לרבי שמעיה חסידא, דאי לאו תנדעון תנופה מאי היא. חפה מאי היא. שעורה מאי היא.

תנופה דקאמרינן, היינו תנ"ו פ"ה. ורזא דיליה (ירמיהו י"ג:טז) תנו כבוד ליי אלהיכם. דהא פה (עלאה) היינו כבוד, דבעינן למייהב ליה לקודשא בריך הוא. ועל דא אבעי לן לארמא לעילא, לאחזאה (ס"א דלית אינון יחבין אלא להאי פה) דליה אגן יחבין להאי פה. דלית שבהא למלכא עלאה, אלא כד ישראל מתקני ליה להאי כבוד, ויחבי ליה למלכא כבוד. ודא הוא תנו פה, תנו כבוד, וארמא איהו ודאי.

ספר פרי עץ הדר

קרא דשרינן ביה, והיה באכלכם מלחם הארץ. וכי לחם הארץ שעורה איהו, לאו הכי. ואנן שעורה מקרבין, בגין דשעורה קדמאה לשאר נהמא דעלמא. שעורה איהו (ס"א שיעור ה"א, דהא אתר) שעורה דה"א ידיע הוא, בשיעורא דה"א. (ס"א חטה בה"א נקודה וכו') חטה נקודה באמצעיתא, דלית חולקא לסטרא אחרא דחובא תמן. (אלא חטה ברטא דמתחטאה לקמי אבוה, ועבד לה רעותא, ומה חטה. כללא דכ"ב אתון.

אמר רבי אלעזר, אף על גב דהנה לן למשמע. הכא אית לן למימר, ולדרבא קשתא. אמר ההוא ינוקא, הא מגנא לקבל גירא. אמר רבי אלעזר, ודאי חטה הכי קרינן לה. אבל חמינן בשבטים בלהו דלית בהו ח"ט, ובה אית ח"ט, וקרינן חטה. אמר ההוא ינוקא, ודאי הכי הוא, דהא ח"ט שריא סמיך לה. בהו בשבטין, לא הוו אתון אלין, דקא אתו מסטרא דקדושה דלעילא, אכל לגבה שריא.

ואי בעית לאפקא חרבא, ותימא אמאי נקסת אתון אלין ההיא ברטא, אלא אי תנדע חובא האדם הראשון, דאמרו חט"ה הנה, תנדע הא. ואילנא דא פד נעת, כלא סטרא דטוב, נקיט לכל סטרא אחרא, וכפייא ליה.

תברייא קדמאי פרישו מלה דא, ושרו לה מרחיק, חטה סתם. אתו בתראי ואמרו, חטה ממש. אתא ישעיה ופריש לה, דכתיב, (ישעיהו ג"ד:י"ז) וממחיתה פי לא תקרב אליך, ועל כן נקודה באמצעיתא, דלא יהא חטאה, דאלו נקודה לא הוי, חטאה להוי. וחלופא בין ט' לת', תבירו לסטרא אחרא, ברירו (ס"א דילה) דמילה.

אתון תברייא, דלא שמשתון לרבי * שמעיה חסידא, אמרין דבחמשת זיני דגן, לא אית חולקא לסטר אחרא. ולא הכי, דהא כל מה דאתבלי בארעא, לסטר אחרא אית ביה חולקא. ומאן חולקא אית ליה. מוין דתדפנו רוח, דכתיב, (תהילים א"ד) לא כן הרשעים פי אם כמוין אשר תדפנו רוח. ודא הוא רוחא דקדושא, וכתיב (תהילים ק"א:ט"ז) פי רוח עברה בו ואיננו וגו'. בגין דרוח קדשא מפזר ליה בכל סטרינ דעלמא, דלא ישתכת. דא בנוקבא. דכורא מאי הוא. תבן.

ומוין ותבן בתרא אלין, ועל דא פטור ממעשר. דלית בהו חולקא בקדושה. ה', דגן בנקיו (רדגו) בלא תבן ומוין. ח"ט דכר ונוקבא, מוין

וּתְבֹנֶה, הִי: בְּנִקְיוֹ דְדַגְנָא. וְעַל דָּא שְׁלִימוֹ דְאֵילָנָא חֲטָה אִיהוּ וְאֵילָנָא דְחֲטָא בֵּיה אָדָם הָרָאשׁוֹן חֲטָה הָוָה. דְּכֵלָּא אִיהוּ בְרִיאָא, וּבְמַלְה דְחֲטָה. (ס"א) בַּקְדוּשָׁה הִי נִקְיָו דַּגְנָן בְּלֵא תְבֹנֶה וּמוּיָן וְעַל דָּא שְׁלִימוֹ דְאֵילָנָא חֲטָה אִיהוּ וּכְלָא אִיהוּ בְרִיאָא דְחֲטָה) תְּנוּהָ רַבִּי אֶלְעָזָר, וְתַנּוּהוּ חֲבֵרְיָא, אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, וְדַאי חֲכִי הוּא.

אָמַר הַהוּא יְנוּקָא, חֲכִי הוּא וְדַאי, קָרָא דְשִׁרְיָנָן בֵּיה, דְּהָא שְׁעוּרָה אֲקָדִים לְמִיתֵי לְעֵלְמָא. וְאִיהוּ מִתְתַּקֵּן לְמִיכְלָא דְבַעֲרָא סְתָם, אִיהוּ רִזָּא דְאֶלְפֵי הָרִים, דְּמַגְדְּלִין בְּכָל יוּמָא, וְהִיא אֲכֵלָה לֹזֵן. וְאֲקָרִי לְחֵם תְּרוּמָה, מִיכְלָא דְהָהוּא תְרוּמָה, (ס"א ואתקצר) וְאֲתַקְרִיב בְּלִילִיא, דְּהָא כְּתִיב (ויקרא כ"בז) וּבָא הַשֶּׁמֶשׁ וְנִטְהַר וְאַחַר יֵאכַל מִן הַקֹּדְשִׁים כִּי לַחְמוֹ הוּא. מִן הַקֹּדְשִׁים דָּא תְרוּמָה. מִן הַקֹּדְשִׁים, וְלֹא קֹדֶשִׁים, דְּהָא קֹדֶשׁ סְתָם לֹא אֲקָרִי תְרוּמָה, דְּחוּמְרָא בְּקֹדֶשׁ מִבְּתְרוּמָה תִּנּוּ.

אַרְעָא קְדִישָׁא בְּרִשׁוֹ דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא הֵוֵת, וּרְשׁוֹ אַחֲרָא לֹא עָאֵל תִּפְּזוּ. הִיךְ אֲבִדִיקַת אַרְעָא, אִי קִיַּיְמַת בְּמַהִימְנוּתָא, וְלֹא אֲתַחֲבַרַת בְּרִשׁוֹ אַחֲרָא, בְּקָרִיבוֹ דְתְרוּמָה דָּא דְשְׁעוּרִים, כְּגוּנָא דְרִזָּא דְסוּטָה. אָמַר רַבִּי אַבְבָּא, וְדַאי שְׁנָנָא דְחֲרָבָא לְגַבְרָא, אָמַר הַחוּא יְנוּקָא, וְדַאי אֲתַקְפְּנָא בְּמַגְזֵן וְעֵינָא לְאֵגְנָא מַזִּיהָ.

ויברך כל אחד עליו.

זית

יהגה בזוהר פרשת פנחס דף רמ"ז ע"א:

בְּלוּלָה בְּשֶׁמֶן כְּתִית, בְּשֶׁמֶן, בְּהָהוּא שֶׁמֶן דְּנִגִיד וְנִפִיק מְלַעֲיָלָא. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, יָאוּת אֲמַרְתָּ. אֲכָל מַאי כְּתִית. אֶלְא רִזָּא עֲלָאָה אִיהוּ. דְּכִינּוּן דְאִיהוּ שֶׁמֶן, מַאי כְּתִית. אֶלְא רְמִיזוּ הוּא דְקָא רְמִיזוּ לְשֶׁמֶשׁא בְּנוּקְבָא, לְאֵגְנָדָא לְגַבְהָ שֶׁמֶן כְּתִית בְּדְקָא יָאוּת לָהּ, לֹא הוּי אֶלְא כְּתִית (ס"א אלא רזא עלאה הוּא, דְקָא רְמִיזוּ לְאֵגְנָדָא לְגַבְהָ שֶׁמֶן כְּתִית כְּדָקָא יָאוּת לָהּ), לְאֶפְקָא מִזִּיתִים, דְאֵינוֹן שְׁיִיפִין דְגוּפָא, וְלֹא מְשַׁבָּא הַהוּא נְגִידוֹ מְלַעֲיָלָא, בְּכָל שְׁיִיפָא וְשְׁיִיפָא. (לא הוּי אלא כְּתִית)

ספר פרי עץ הדר

וְצַדִּיק אִיהוּ דְכִתְיִשׁ * כְּתִישִׁין, וְאִפִּיק מִכָּל אֵינּוֹן שְׁיִיפִין עֲלָאִין, דְּאֵינּוֹן זִיתִין קְדִישִׁין, מִשַּׁח רְבוּ בְּתִיאֻבְתָּא שְׁלִים, לְגַבֵּי נֹקְבִיּהּ. וְאִי לֹא כְּתִישׁ, לֹא יִפּוֹק הֵהוּא מִשַּׁח, אֲלֵא בְּלֹא תִיאֻבְתָּא דְשְׁיִיפִין, וְהֵהוּא נְגִידוּ, לֹא אֶתְהַנִּי מַנְיָה נֹקְבָא, וְלֹא הוּי בְּדִקָּא יְאוּת, עַד דְּתֵהֵא בְּלוּלָה מַנְיָה מִכָּל שְׁיִיפִין. וְעַל דָּא בְּלוּלָה בְּשֶׁמֶן כְּתִית, לְאֶתְהַנְעָה וּלְאֶתְזַנָּא מַנְיָה.

רעיא מהימנא

וְשִׁיד לְקַמֵּן סוּף עֵינַי (נִיל דְּצִיל ע"ב) אָמַר רַעֲיָא מְהִימְנָא, בּוֹצִינָא קְדִישָׁא, כְּמָה מְתִיקוּן מִילְךְ, וְדָאִי אֶתְמַר הָכָא, בְּלוּלָה בְּשֶׁמֶן כְּתִית. וְאֶתְמַר הֵתָם, בְּאוּרִייתָא דְּבַעַל פָּה, בְּלוּלָה בְּמִקְרָא, בְּמִשְׁנָה, בְּתַלְמוּד. וְעוּד אִית רְזָא תְּנַיִנָא, בְּלוּלָה בְּשֶׁמֶן כְּתִית. וְדָאִי לֹאוּ אוּרִייתָא אִיהִי בְּלוּלָה. אֲלֵא לְמֵאן דְּסָבִיל כְּמָה מְכַתְּשִׁין בְּגִינָה. כְּמָה דְּאוּקְמוּהָ מְאִרֵי מְתַנִּיתִין, דְּלִית אוּרִייתָא מְתַקְנִימַת, אֲלֵא בְּמִי שְׁמַמִּית נְרַמִּיָּה עֲלָהּ. וְעוּד אָמְרוּ, בְּזִמְן שְׂאֵתָה מְכַתֵּת רְגֵלֶיךָ מְדִינָה לְמִדִּינָה, תִּזְכֶּה לְרֵאוּת פְּנֵי שְׂכִינָה.

וְעוּד בְּלוּלָה בְּשֶׁמֶן כְּתִית, דָּא הוּא דְּמִקְנִים פֶּת בְּמִלַּח תֹּאכַל, (יחזקאל ד') וּמִים בְּמִשׁוּרָה תִּשְׁתֶּה. וְעוּד בְּלוּלָה בְּשֶׁמֶן כְּתִית, הִדָּא הוּא דְּכִתִּיב, (ישעיה נג) וְהוּא מְחוּלָל מִפְּשָׁעֵינוּ מְדוּכָא מְעוֹנוֹתֵינוּ. וְעוּד בְּלוּלָה בְּשֶׁמֶן כְּתִית, דָּא צַדִּיק חַי עֲלָמִין, דְּנָגִיד טַפִּין קְדִישִׁין, דְּאֵינּוֹן פִּירוּרִין כְּזִיתִים, מְמוּחָא עֲלָאָה, דְּאֵינּוֹן חַד עֲשָׂרוֹן לְקַבֵּל י'. וְשְׁנֵי עֲשָׂרוֹנִים, י' י'. וְשְׁלֹשָׁה עֲשָׂרוֹנִים לְפָר, י' י' י'. וְאֵינּוֹן עֲשָׂרוֹן לְכַבֵּשׁ, וּב' עֲשָׂרוֹנִים לְאֵיל, וְשְׁלֹשָׁה עֲשָׂרוֹנִים לְפָר.

וְרָזָא דְּמִלָּה אָמְרוּ בְּתַעֲנוּת, אֵין טַפָּה יוֹרְדַת מִלְּמַעְלָה, שְׂאִין עוֹלִין כְּנִגְדָּה טַפִּים. וְאֵינּוֹן בְּרָזָא דָּא גַּוְרְמִיּוּ דִּילְהוֹן לְקַבֵּל תְּלַת מוּחִין. חַד מוּחַ הַזְּכָרוֹן. תְּנַיִנָא מוּחַ הַמַּחְשָׁבָה. תְּלִיתָאָה מוּחַ הַדְּמִיוֹן. הַדְּמִיוֹן וְהַזְכָּרוֹן סְלִקִין מִן לְבָא הַמַּחְשָׁבִית נַחְתָּא עַל לְבָא וּמְקַבְּלִין לָהּ עַלֵּיהּוּ כְּמִלְכָּא בְּגִין דְּהָאִי אָדָם דְּאִיהוּ מַחְשָׁבָה דְּרַכִּיב וְשְׁלִיט עַל חֵיוֹן תְּלִיתָאָה וְנַחֲתִית עֲלָהּ לְגַבֵּי תְרִין חֵיוֹן וּפְתַחֲתִין גְּדַפְּיָהּוּ לְקַבְּלָא לָהּ כְּגוֹן חוּלָם עַל צִירֵי אֶתְעַבִּיד סְגוּלְתָא וְדָא כְּתִיר עֲלִיוֹן עַל חֲכָמָה וּבִינָה.

עֲשָׂרוֹן וְשְׁנֵי עֲשָׂרוֹנִים, רְמִיזוּן לְתַלַּת חֵיוֹן דְּמַרְכַּבְתָּא עֲלָאָה. דְּאֵינּוֹן: גְּדוּלָה, גְּבוּרָה, תְּפָאֲרַת. שְׁלֹשָׁה עֲשָׂרוֹנִין, רְמִיזוּן: לְנִצְחָה, הוֹד, יְסוּד. מַרְכַּבַּת הַמִּשְׁנָה. רְבִיעִית הַחֵיוֹן: דָּא מְלַכּוֹת קְדִישָׁא, ה' רְבִיעָאָה מִן שֵׁם

יהו"ה. דאיהו ארבע אנפי ארם. (ע"כ רעיא מהימנא).

ויברך עליו אחד מן המסובין הוא לבדו, ויכוין בצירוף יהו"ה פשוטה.

תמרים

יהגה בזוהר פרשת ויקרא דף י"ו ע"א.

רבי אבא הוה יתיב קמיה דרבי שמעון, עאל רבי אלעזר בריה, אמר רבי שמעון, בתיב, (תהלים צב) צדיק בתמר יפרח וגו'. צדיק בתמר, מאי בתמר. דהא מפל אילני עלמא לית דמתעכב לאפרהא, כמו תמר. דסליק לשבעין שנין. מאי מעמא בתמר. אלא אף על גב דקרא אסהיד, חברייא בלהו לא פשו לנגלאה.

אבל צדיק בתמר יפרח, על גלותא דבבל אתמר, דהא לא תבת שכינתא לאתרהא, אלא בסוף שבעין שנין. דהא הוא דכתיב, (ירמיה כט) כי לפי מלאת לבבל שבעים שנה אפקוד אתכם. ודא הוא צדיק בתמר יפרח, דסליק דבר ונוקבא לשבעין שנין. צדיק: דא קודשא בריך הוא, דהא הוא דכתיב, (תהלים יא) כי צדיק יי צדקות אהב. וכתיב, (שמות ט) יי הצדיק. וכתיב, (ישעיה ג) אמרו צדיק כי טוב.

בארזו בלבנון ישגא, מהו ארז. דא קודשא בריך הוא. דכתיב, בחור בארזים. (ס"א דיתב על כורסיא דיעקב שלימא) בלבנון ישגא, בלבנון ודאי, ודא הוא עדן דלעילא, דעליה כתיב (ישעיהו ס"ד:ג') עין לא ראתה אלהים זולתך. והאי ארז, ביהוה אתר עלאה, ישגא.

ודא בגלותא בתראה הוא כהאי ארז, דאתעכב לסלקאה. ומשעתא, דסליק עד דקאים בקיומיה, הוא יומא. ושירותא דיומא אחריןא, עד דעביד צל בנהורא דיממא. וארז לא סליק, אלא בעדונא דימא. כמא דאת אמר (במדבר כ"ו:י) בארזים עלי מים. כך ארזו בלבנון ישגא. דמתמן נפיק מבושא ונהרא דימא, לאשקאה. וארזו, דא קודשא בריך הוא, דכתיב, (שיר השירים ה) בחור בארזים.

שתולים בבית יי, לזמנא דמלכא משיחא. בתצרות אלהינו יפריחו, בתחיית המתים. עוד ינובון בשיבה, ביהוה יומא דישתבח עלמא

ספר פרי עץ הדר

חרוב. דְּשָׁנִים וְרַעֲנָנִים יִהְיוּ, לְבֵתֶר דְּבִתִּיב, (ישעיהו ס"ו:כ"ב) הַשָּׁמַיִם
הַחֲדָשִׁים וְהָאָרֶץ הַחֲדָשָׁה, וּבְרִינ (תהלים קד) יִשְׂמַח יי בַּמַּעֲשָׂיו בְּתִיב. וְכָל
בְּךָ * לְמָה (תהלים צ"ב:ט"ז) לְהַגִּיד כִּי יֵשֶׁר יי צוּרֵי וְלֹא עוֹלְתָה בּוֹ.

עמוד ב

ויברך עליו אחד מן המסובין שלא אכל מן הראשון, וכן על זה הדרך יעשו בשאר
הפירות כדי לברך. ויכוין בצירוף **יה"הו** בכלן.

גפן

הגהה בזהר פרשת וישב דף קצ"ב ע"א.

וּבַגְּפֹן שְׁלֹשָׁה שְׁרִיגִים, מִיָּד אֶתְעַר רֹחִיחַ, וְאֶתוֹסֵף בְּנִהְיוֹ, וְאֶסְתַּכַּל
בְּדִיּוֹקְנָא דְאַבוּי, בְּרִינ אֶתְנַהֵיר רֹחִיחַ, וְיַדַּע מְלָה.

מה בְּתִיב, וּבַגְּפֹן שְׁלֹשָׁה שְׁרִיגִים. אָמַר יוֹסֵף, הָא וְדָאֵי בְּשׁוֹרָה דְחֲדוּה
בְּשָׁלְמֵו אִיהוּ, מֵאֵי טַעְמָא, בְּגִין דְּהָאֵי גְּפֹן עַל כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל אֶתְחַזִּי
לִיה, וְאֶתְבַּשֵּׁר יוֹסֵף בְּהָאֵי. וּבַגְּפֹן שְׁלֹשָׁה שְׁרִיגִים, אֵלֶּינ אֵינֻן תִּלְתָּא
דְּרִגִין עֲלָאִין, דְּנִפְקִי מֵהָאֵי גְּפֹן, כְּהִנֵּי לִיּוֹאֵי וַיִּשְׂרָאֵלִי.

וְהִיא כְּפּוֹרְחַת עֲלֵתָה נְצִיחָה, דְּהָא בְּגִינְיָהוּן סְלֵקָא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל,
וְאֶתְבְּרַכַת מַעַם מְלָכָא עֲלָאָה. הַבְּשִׁילוֹ אֶשְׁכַּלּוּתִיָּה עֲנָבִים, אֵלֶּינ אֵינֻן
צְדִיקָא דְעֲלָמָא, דְּאֵינֻן כְּעֲנָבִים מְבוּשָׁלִים כְּדָקָא חֲזִי. דְּכֵר אַחַר
הַבְּשִׁילוֹ אֶשְׁכַּלּוּתִיָּה עֲנָבִים, דָּא הוּא יֵין דְּאֶתְנַסִּיר כְּעֲנָבִיָּהוּ מִשְׁשַׁת
יָמֵי בְּרֵאשִׁית. עַד דְּכָא אֶתְבַּשֵּׁר יוֹסֵף בְּחֵלְמִיָּה, מְכַאֵן וְלִהְלָאָה חֵלְמָא
אִיהוּ דִּילִיָּה, בְּגִין דְּאִית חֵלְמִין לִיָּה, וְלֹאֲחֲרִגִין. וְאַקַּח אֶת הָעֲנָבִים,
דְּאִיהוּ לִיָּה לְגַרְמִיָּה.

תְּנִינָן, (שמות קמ"ד:א) הָאֵי מֵאֵן דְּחֲמִי עֲנָבִין חֲזִירִין בְּחֵלְמָא, סִימָן יָפָה
לוֹ, אוֹכְמִי לֹא. מֵאֵי טַעְמָא, בְּגִין דְּאִיהוּ רְזָא דְתִרְזִין דְּרִגִין יַדִּיעֵן, אֵינֻן
אוֹכְמִי וְחֲזִירִי. הָאֵי אִיהוּ טַב, וְהָאֵי אִיהוּ דְלָא טַב, וְכִלְהוּ עֲנָבִין בְּרִזָּא
דְּמֵהִימְנוּתָא תִּלְזִין. וְעַל דָּא מִתְפָּרְשָׁן בְּחֵקְמָתָא, הֵן לְטַב, הֵן לְכִישׁ.
אֵלֶּינ צְרִיכִין רְחֲמִי, וְאֵלֶּינ אֶשְׁחַחֲוּתָא דְרְחֲמִי.

תָּא חֲזִי, אָדָם הָרֵאשׁוֹן, אֲנִתְתִּיָּה סַחְטָא לִיָּה עֲנָבִין, וְגַרְיַמַת לִיָּה מוֹתָא,
וְלִכְל יִשְׂרָאֵל, וְלִכְל עֲלָמָא. נַח אֶתָּא לְהִנֵּי עֲנָבִין, וְלֹא אֶתְנַסֵּר כְּדָקָא

יאות, מה כתיב, (בראשית ט) וַיִּשְׁתֶּה מִן הַיַּיִן וַיִּשְׁכַּר וַיִּתְנַגַּל בְּתוֹךְ אֶהְלֵהוּ, בְּה"א. בְּנֵי אֶהְרֹן, שָׁתוּ חֲמֹרָא מִנִּיהוּ, וְקָרִיבוּ קֶרְבָּנָא בְּהוּוּא חֲמֹרָא, וּמִיתוּ, וְהָא אֶתְמַר. וּבְגִין כֶּךָ כְּתִיב, (דברים ל"ב:ב) עֲנֹבִימוּ עִנְבֵי רֹאשׁ אֲשַׁכְּלוֹת מְרוּרוֹת לָמוֹ, בְּגִין דְּאֵינוֹן עֲנֹבִין גְּרָמֵי הָאֵי.

חֲמָא עֲנֹבִין דְּאֵינוֹן טְבִין, בְּהוּוּא כֶּרֶם, דְּקָא סְלָקִין נִיחָא וְרִיחָא בְּדַרְגִין שְׁלֵמִין, בְּדְקָא יָאוֹת.

ואחר כך יהגה בפרשת נשא דף קכ"ז ע"ב:

מִיַּיִן וְשִׁכָר זִזִיר חוֹמוֹץ יִין וְגו'. הֵכָא אֵית לְאֶסְתְּבֻלָא, בִּיּוֹן דְּאָסִיר לִיה חֲמֹרָא, עֲנֹבִים לָמָה. דְּהָא בְּכַהֲנֵי כְּתִיב יִין וְשִׁכָר אַל תִּשְׁתֶּה וְגו', יְכוּל עֲנֹבִים נִמִּי לֹא, בְּעֲנֹבִים שְׂרִי. הֵכָא לְזִזִיר, מֵאֵי טַעֲמָא אָסִיר לִיה עֲנֹבִים.

אֶלָּא, עוֹבְדָא דָא, וּמְלָא דָא, רְזָא עֲלָאָה הוּא, לְאֶתְפְּרָשָׁא מִן דִּינָא בְּכֻלָּא. וְהָא יְדִיעָא הוּוּא אֵילָנָא דְחֵב בִּיה אָדָם קְדָמָאָה, עֲנֹבִים הוּוּ. וְדָא הוּא רְזָא דְמְלָא, דְּהָא יִין וְשִׁכָר וְעֲנֹבִים, בְּסַטְרָא חַד אֶתְאַחְדוּ. יִין לְעִילָא וְאוֹקְמוּהָ. שִׁכָר לְשִׁמְאָלָא, דְּהָא שִׁכָר מִיַּיִן נִפְקָא. עֲנֹבִים דְּכַנִּישׁ בְּלָחוּ לְנִבְיָהוּ, וְדָא הוּא אֵילָנָא דְחֵב בִּיה אָדָם קְדָמָאָה. בְּגִין כֶּךָ כְּלָא בְּחַד סַטְרָא אֶתְאַחְדוּ. וְאֵי תִימָא דְהָאֵי נְזִיר שְׂבִיק מְהִימְנוּתָא עֲלָאָה. (ס"א בלום) לָאוּ הָכֵי, אֶלָּא לֹא אֶתְחַזִּי בִיה עוֹבְדָא מְסַטֵר שְׁמָאָלָא כְּלוּם.

תָּא חוּזִי, דְּהָכֵי אוֹלִיפְנָא מְסַפְרָא דְרַב הַמְנוּנָא סְבָא, וְהָכֵי הוּא. כְּתִיב גְּדַל פֶּרַע שְׁעַר רֹאשׁוֹ, בְּעֵי דִיתְרַבֵּי שְׁעַר רִישִׁיה וְדִיקְנִיה, וַיִּתְפַּרֵּשׁ מִיַּיִן וְשִׁכָר וְעֲנֹבִים, בְּגִין דְּכָלְחוּ סַטֵר שְׁמָאָלָא, וְלֹא תִלְזִין שְׁעָרָא. יִין אֵימָא עֲלָאָה. שִׁכָר סַטְרָא דְאֶחִידוּ בִיה לִינְאֵי וְנִפְקִי מִיַּיִן עֲלָאָה וְלֹא תִלִּי שְׁעָרָא. וּבְגִין כֶּךָ כַּד סְלִיקוּ לִינְאֵי לְהוּוּא אֶתְר, בְּעִיִין לְאֶעְבְּרָא כָּל שְׁעָרָא דְלָחוּן, כְּמָה דְאֶתְ אָמַר (במדבר ח'ז:) וְהָעֵבְרִיו תַּעַר עַל כָּל בְּשָׂרָם. (קכ"א ע"ב).

עֲנֹבִים אֵימָא תַתְּאָה, דְּכַנִּישׁ יִין וְשִׁכָר לְגוּוּהָ, וְעַל דָּא אֶתְפַּרֵּשׁ מִכָּל סַטֵר שְׁמָאָלָא, דְּלֹא לְאֶתְחַזָּא עוֹבְדָא דִלְחוּן לְנִבְיָה. עֲנֹבִים דָּא לֹא תִלִּי שְׁעָרָא וְדִיקְנָא. דְּהָא נּוֹקְבָא בְּעִיָא לְסַפְרָא שְׁעָרָא, כַּד אֶתִּיא לְאֶזְדוּנָא בְּדְכוּרָא, וְהָא דִיקְנָא לֹא אֲשַׁתְּכַח בְּהָ. בְּגִין כֶּךָ הוּא תִלִּי שְׁעָרָא דְרִישָׁא וְדִיקְנָא, וְרְזָא דְמְלָא (שופטים י"ג:ה) נְזִיר אֱלֹהִים אֶקְרִי, וְלֹא נְזִיר יִי, פְּרִישׁ מְדִינָא כְּלָא.

ספר פרי עץ הדר

תא חזי, על דא בתיב, וכפר עליו מאשר חטא על הנפש וגו'. על נפשו לא בתיב, אלא על הנפש סתם. ומאי איהו. דא ענבים, דאקרי נפש. ועל דא בתיב חטא, בגין דסטר דיליה זין ושכר הוא, ונרע מניה אתר דינא. חטא, מאי חטא. אלא גרע דינא של הנפש.

אי הכי, אמאי וכפר עליו. בגין דהשתא קא אתיא לאתחברא בהדיהו, ולא מקבלין ליה הגי אתרי, עד דימלך בכהנא, וכפר עליה, בגין דאיהו שדי לון לבר בקדמיתא, פיון דהשתא אתי לגבייהו, בעי לאתחברא תקונא דכפרה, ויקבלון ליה, ודא הוא רזא דמלה. (ודאי בכלא).

ואי תימא, שמשון נזיר אלהים הוה, אמאי אתענש. אלא שפיר הוא מלה, דבעל בת אל נכר. והוה ליה לאתחברא בהדיה, במה דאתחזי ליה. והוא דהוה קדיש, אערב הוה קדושה בבת אל נכר, ושביק אתריה, דאתחזי לההיא קדושה, ובגין כך אתענש.

ואית מאן דאמר, דלית ליה חולקא בהווא עלמא. מאי טעמא בגין דאמר (שופטים ט"ז) תמות נפשי עם פלשתים, ומסר חולקיה בחולקא דפלשתאי, דימות נפשיה עמהון בהווא עלמא. כך * הוה מכרזי על נזירא, לך לך אמרין נזירא, סחור סחור, לכרמא לא תקרב. והא אוקמוה חברייא.

עמוד ב

ליואי מה בתיב בהו, (במדבר ח"ז) וכה תעשה להם לטהרם הוה עליהם מי חטאת והעבירו תער על כל בשרם. פיון דעברי שערא, ועבדי כולי האי, פדין אקרי ליואי טהור, ולא קדוש. אבל האי נזיר בגין דאתפרש מהאי סטרא, אקרי קדוש ולא טהור. בגין כך בתיב, כל ימי נדר נזרו וגו' אשר יזיר ליי קדוש יהיה וגו'.

גדל פרע שער ראשו, משום הא דבתיב, (דניאל ט"ט) ושער ראשה פעמר נקא, דבהאי דמי לגוונא דלעילא. אמר רבי יהודה בר רב, בשערי ממש אשתמודע דאיהו קדישא, דבתיב, (שיר השירים ה) קוצותיו תלתלים.

תאני רבי שמעון, אלמלי ידעי בני נשא, מאי קאמרי בהאי שערא, ובקרא דיליה, (ס"א בהני שערי ובהני מילין) כמה דאיהו ברזא דרזין, אשתמודען למאריהון, בחכמתא עלאה. עד כאן רזי דאורייתא, מכאן ולהלאה בתרי (נ"א סתרי) תורה, (ישעיהו כ"ג:ח) סחרה ואתננה קדש ליי.

ויברך אחד על הענבים, ויכוין צירוף יורה"ה. וישתו יין כוס כולו לבן, ויכוונו בשם

ע"ב, יו"ד ה"י וי"ו ה"י.

תאנה

לא נמצא רמז סודו בזוהר, ולמביני מדע נקל להשכיל סודה, כי היא במלכת בקבלתה שלושה מילואי אה"ה, גימטריא תנ"ה. וגם הבינה נקראת תאנה, נוצר תאנה זה משה, שזכה לבינה במה שכתב הרב זלה"ה. ויכוין צירוף הוה"י, ויהגה במשנה פרק ב' דמעשרות:

א הָיָה עוֹבֵר בְּשׁוּק וְאָמַר, מָלוּ לָכֶם תְּאֲנִים, אוֹכְלִין וּפְטוּרִין. לְפִיכָךְ אִם הִכְנִיסוּ לְבִתְיָהֶם, מִתְקַנִּים וְדָאֵי. מָלוּ וְהִכְנִיסוּ לְבִתְיָכֶם, לֹא יֵאָכְלוּ מֵהֶם עֲרָאֵי. לְפִיכָךְ אִם הִכְנִיסוּ לְבִתְיָהֶם, אֵינָם מִתְקַנִּים אֶלָּא דְמָאֵי:

ב הָיוּ יוֹשְׁבֵיין בְּשַׁעַר אוֹ בְּחֲנוּת, וְאָמַר, מָלוּ לָכֶם תְּאֲנִים, אוֹכְלִין וּפְטוּרִין, וּבַעַל הַשַּׁעַר וּבַעַל הַחֲנוּת חִיבִין. רַבִּי יְהוּדָה פּוֹטֵר, עַד שְׁיַחְזִיר אֶת פָּנָיו, אוֹ עַד שְׁיִשְׁנֶה מְקוֹם יְשִׁיבָתוֹ:

ג הַמַּעֲלָה פְרוּת מִן הַגָּלִיל לְיְהוּדָה, אוֹ עוֹלָה לְירוּשָׁלַיִם, אוֹכֵל מֵהֶם עַד שֶׁהוּא מִגִּיעַ לְמְקוֹם שֶׁהוּא הוֹלֵךְ, וְכֵן בְּיְהוּדָה. רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר, עַד שֶׁהוּא מִגִּיעַ לְמְקוֹם הַשְּׁבִיטָה. וְהַרוֹכְלִין הַמְחֻזְרִין בְּעִירוֹת, אוֹכְלִים עַד שְׁמִנְיָעִים לְמְקוֹם הַלֵּינָה. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, הַבַּיִת הַרְּאשׁוֹן הוּא בֵּיתוֹ:

ד פְרוּת שֶׁתִּרְמֵן עַד שְׁלֹא נִגְמְרָה מְלֹאכְתָּן, רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹסֵר מִלְּאָכֵל מֵהֶם עֲרָאֵי. וְחֻכְמִים מִתִּירִין, חוּץ מִכְּלֶכֶלֶת תְּאֲנִים. כְּלֶכֶלֶת תְּאֲנִים שֶׁתִּרְמָה, רַבִּי שְׁמַעוֹן מִתִּיר, וְחֻכְמִים אוֹסְרִין:

ה הָאוֹמֵר לְחֻבְרוֹ, הֵילֶךְ אֶסֶר זֶה וְתָן לִי בּוֹ חֵמֶשׁ תְּאֲנִים, לֹא יֵאָכֵל עַד שְׁיַעֲשֶׂר, דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, אוֹכֵל אַחַת אַחַת, פְּטוּר, וְאִם צָרָה, חֵיב. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, מַעֲשֶׂה בְּגִזַּת וְרָדִים שֶׁהִיטָה בִירוּשָׁלַיִם, וְהָיוּ תְאֲנִים נִמְכָּרוֹת מִשְׁלָשׁ וּמֵאַרְבַּע בְּאֶסֶר, וְלֹא הִפְרַשׁ מִמֶּנָּה תְרוּמָה וּמַעֲשֶׂר מַעוֹלָם:

ו הָאוֹמֵר לְחֻבְרוֹ, הֵילֶךְ אֶסֶר זֶה בְּעֶשֶׂר תְּאֲנִים שְׁאֵבֵר לִי, בּוֹרֵר וְאוֹכֵל. בְּאֶשְׁכּוֹל שְׁאֵבֵר לִי, מִנְהַר וְאוֹכֵל. בְּרִמּוֹן שְׁאֵבֵר לִי, פּוֹרֵט וְאוֹכֵל. בְּאַבְטִיחַ שְׁאֵבֵר לִי, סוֹפֵת וְאוֹכֵל. אֶבֶל אִם אָמַר לוֹ בְּעֶשְׂרִים תְּאֲנִים

ספר פרי עץ הדר

אלו, בשני אשכולות אלו, בשני רמונים אלו, בשני אכטיחים אלו, אוכל בדרבבו ופטור, מפני שקנה במחבר לפרקע:

ז השוכר את הפועל לקצות עמו בתאנים, אמר לו על מנת שאוכל תאנים, אוכל ופטור. על מנת שאוכל אני ובני ביתי, או שאוכל בני בשכרי, הוא אוכל ופטור, ובנו אוכל וחיב. על מנת שאוכל בשעת הקציעה ולאחר הקציעה, בשעת הקציעה אוכל ופטור, ולאחר הקציעה אוכל וחיב, שאינו אוכל מן התורה. זה הכלל, האוכל מן התורה, פטור, ושאינו אוכל מן התורה, חיב:

ח היה עושה בלבסים, לא יאכל בכנות שבע. בכנות שבע, לא יאכל בלבסים. אבל מונע הוא את עצמו עד שמגיע למקום היפות ואוכל. המחליף עם חברו, זה לאכל וזה לאכל, זה לקצות וזה לקצות, זה לאכל וזה לקצות, חיב. רבי יהודה אומר, המחליף לאכל, חיב, ולקצות, פטור: א המעביר תאנים בהצרו לקצות, בגיו ובני ביתו אוכלין ופטורין. הפועלים שעמו, בזמן שאין להם עליו מזונות, אוכלין ופטורין. אבל אם יש להם עליו מזונות, הרי אלו לא יאכלו:

פרק ג

רמון

יהגה בתקונים ריש תקון כ"ד עד "בלבושין שפירין". ויכוין צירוף הוי"ה.

בראשית יר"א שב"ת, (ובה) שבתותי תהא דחיל, יר"א תור"ה, יר"א ברי"ת, כמה דצריך נטירו דברית, דלא יעול ליה ברשו נוכרא, בגוונא דא צריך בר נש נטירו דשבת, דלא לאפקא מרשות היחיד ויעול ברשות הרבים, רשות היחיד איהי שכינתא, רחבו ד' ואינון יהו"ה, ונבהו עשרה יו"ד ה"א וא"ו ה"א, רשות הרבים נחש אשת זנונים, סם דאל אחר דאיהו סמא"ל, ואיהו כללא דשבעין אומין, ואיהי חללה זונה, ובעלה חלול שבת איהו, ובגין דא מאן דאפיק מרשות היחיד לרשות הרבים חיב סקילה.

ערוב איהו עמודא דאמצעיתא, וביה מטלטלין מבית לבית, דאנון שכינה עלאה ותתאה, ועליהו אתמר את שבתותי תשמורו ומקדשי

תִּירָאוּ, דָּא מְקַדְשׁ יו"ד, אוֹת שֶׁבֶת (דא ברית) דְּצַרִּיךְ לְנִטְרָא לִיהַ בְּבַת זַוְגִיָּה, דְּאִיהִי קְדוּשָׁה דִּילִיָּה, בְּרָכָה דִּילִיָּה, דְּעֵלָה אֶתְמַר (בראשית ב':ג) וַיְבָרֶךְ אֱלֹהִים אֶת יוֹם הַשְּׁבִיעִי וַיְקַדְּשׁ אוֹתוֹ, וַיְבָרֶךְ דָּא בְּרָכָה, וַיְקַדְּשׁ דָּא קְדוּשָׁה, וּלְגַבֵּי תַרְוִיָּהוּ הוּוּ נִפְקֵי קַדְמָאֵי לְקַדְמוֹת כְּלָה, וְהוּוּ אִמְרֵי תַרֵּי זְמַנֵּי בֵּאֵי כְּלָה בֵּאֵי כְּלָה, בְּהַהוּא זְמַנָּא קוּל חֲתָן וְקוּל כְּלָה.

וְעוּד מְקַדְשֵׁי בְּאֵת יו"ד, בְּגִין דְּלִית קְדוּשָׁה פְּחוֹת מְעַשְׂרָה, וְצַרִּיךְ לְבָרְכָא לֹון וְלְקַדְּשׁ לֹון בְּקְדוּשׁ עַל חֵינן, בְּשִׁבְעֵין תֵּיבִין דְּקְדוּשׁ וּויבְּלִי' כַּחוּשְׁבֹן בִּי"ז, וְצַרִּיךְ לְמִימַר סְבָרֵי מְרַנְּן, וְאֵינֹון דְּאִמְרִין וְעָנוּ לְחַיֵּי, בְּגִין דְּאֶתְקַשְׁרוּ בְּאֵילָנָא דְּחַיֵּי, וְלֹא בְּאֵילָנָא דְּמוֹתָא, דְּאִיהוּ גַּפְן דְּחָב בֵּיה אָדָם קַדְמָאָה, דְּחַד אָמַר חֲטָה הָיָה, וְחַד אָמַר גַּפְן, וְכֹלָא קְשׁוּט.

שְׁבַע מִינֵין אֵינֹון חֲטָה וּשְׁעוּרָה גַּפְן וְתֹאנָה וְרַמּוֹן זֵית שֶׁמֶן וְדָבֶשׁ, חֲטָה וּשְׁעוּרָה וְהָא אֶתְמַר, וְצַרִּיךְ לְאַחְזָרָא עַלֵּיהוּ, חֲטָה הָא אֶתְמַר, שְׁעוּרָה דְּאִפִּיק ה' מְשַׁעוֹר דִּילָהּ, גַּפְן סַחֲטָה עֲנָבִים בְּרִשׁוֹ אַחְרָא, וְעַבְד זִין נִסְכְּ, וְאֶתְעַבִּיד אֵילָנָא דְּטוֹב וְרַע, תֹּאנָה לְקִיט תֵּאִינֵי קַדָם זְמַנֵּיהוּ קַדָם דְּאֶתְבְּשְׁלוּ, כִּךְ לְקִיט הוּא מְעַלְמָא קוּדָם זְמַנֵּיהּ, וְדָא אִיהוּ רְזָא מְאֵן דְּהָרִים דֵּי יְמוֹתוֹן בְּנוּי קַדָם זְמַנֵּיהוּ, הָדָא הוּא דְּכִתִּיב (קהלת ה':ה) לְמָה יִקְצוּף הָאֱלֹהִים עַל קוֹלְךָ וְחַבַּל אֶת מְעַשֶׂה יְדֶיךָ, וְרְזָא דְּמַלְא (ירמיהו ב':ל) לְשׁוֹא הַכִּיתִי אֶת בְּנֵיכֶם וְגוֹמַר, וּבְגִין דָּא (שמות כ"ז) לֹא תִשָּׂא אֶת שֵׁם יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לְשׁוֹא. רַמּוֹן, בֶּן זֹמָא בֵּיה חָב, אָבַל רַבִּי מֵאִיר תּוֹכוֹ אָבַל קְלִיפְתּוֹ זֶרֶק, דְּקְלִיפִין אֵינֹון אוֹמוֹת הַעוֹלָם, יִשְׂרָאֵל מוֹחָא בִּינֵיהוּ, בֶּן בְּנוּנָא דָּא שְׁכִינְתָּא אִיהִי פְּרָדָם * בְּגִלוּתָא, וְאִיהִי מוֹחָא מְלָגוּ, אָגוּז קְרִינֵן לִיה, כְּמָה דְּאָמַר שְׁלֹמֹה מְלָכָא, אַל גִּנַּת אָגוּז יִרְדְּתִי (שיר ו':א), וְאִיהִי שְׁכִינְתָּא אִיבָא מְלָגָא, הָדָא הוּא דְּכִתִּיב (תהלים מ"ה:ד) כָּל כְּבוֹדָה בַּת מֶלֶךְ פְּנִימָה מִמְּשַׁבְּצוֹת זָהָב לְבוּשָׁה, וְקְלִיפִין הֵן כְּמָה רְשׁוּיֹות נּוֹכְרָאִין, וּבְשִׁבֶת מְכֹלָא אֶתְפְּשִׁטָה, וְאֶתְלַבְּשַׁת בְּלְבוּשֵׁין שְׁפִירָאן, וְכֵן צְרִיכִין יִשְׂרָאֵל לְתַתָּא, לְאַתְחַדְּשָׁא בְּשִׁבֶת בְּלְבוּשֵׁין שְׁפִירָאן.

יברך אחד מהמסובים על רימון, ויכוין צרוף דְּאִי"ה.

יהגה בזוהר פר' משפטים דף ק"ך ע"ב:

פקודא בתר דא, להביא בכורים, ואבתריה להתנדות על הכפורים, ואבתריה להתנדות על המעשר. ומארי מתניתין, מקשים על המעשר, דאי יהא קדם לקיטתו, או אחר לקיטתו עשורו. כגון אתרוג, דאתמר ביה באילן, הלך אחר חנטה. אית מאן דאמר, אחר בשול הפירות. ואתרוג מקצתו דומה לאילן, ומקצתו לתבואה, דאינון זרעים, דאתמר בהון, דלאחר לקיטתו עשורו. דאילן לאו איהו, אלא עד אחר גמר בשולו.

דף קכ"א
עמוד א

ובגין דא, תקינו המוציא * מאתר דבשולו יפה. לאפקא פת שרוף, אלא ממקום שהוא מוטעם. והכי תבואה, בתר לקיטתו, איהו כבישול פירות. וישראל, אינון משולים לאילן ולתבואה, דאתמר בהון (שמות כ"ג) ראשית בכורי אדמתך תביא בית יי אלהיך. והכי (דברים י"ח:ד) ראשית זו צאנך תתן לו. דאינון ישראל. דאתמר בהון, (יחזקאל לה) ואתן צאני. והכי ישראל, (ירמיהו ב'ג) קדש (נ"א קדש ישראל) ליי ראשית תבואתה, לאחר לקיטתו מן גלותא, עשורו ואתקריאו קדש ליי.

וישראל אתקריאו אילנא רבא ותקופה, ומזון לכלא ביה. ביה אורייתא, דאיהי מזונא לעילא. ביה צלותא, דאיהי מזונא לתתא. (נ"א לעילא) ואפילו מלאכין לית לון מזונא, אלא בישראל. דאי לאוישראל יתעסקון באורייתא, לא הוה נחית לון מזונא, מסטר דאורייתא, דאמתילא לעין, הדא הוא דכתיב, (משלי ג'י"ח) עין חיים היא למחזיקים בה. ולא יבא, דאיהי מצוה.

והכי אורייתא אמתילא למינא. והני לאשא. ולא הוה נחית מינא מלעילא, וחמה דאיהי אשא, לא הוה נחית (ס"א מלעילא) לבשלא פירות האילן. אלא, בגין ישראל. ובגין דא אתמר בישראל, (שיר השירים ב'י"ג) התאנה חנטה פגיה, אלן מארי מצוה. והגפנים סמדר נתנו ריח, כד פתחין בתויבתא, ומיד אתמר בישראל, קומי לך רעיתי יפתי ולכי לך, מן גל ותא.

ובגין דא באילן, דאיהו עין החיים, באוריייתא, באלין דמשתדלין בה, אזלין בתר חנטה, ומעשרין ליה, דשריא יו"ד עליהו, דאיהי חכמ"ה, או מי' ובה מתכבשין ח"ה, דאינון פירות האילן. ומאן אילן. וי. אבל שאר עמא, אחר לקיטתו מן גלותא, עשורו. אינון צדיקים דאתמר בהון,

(ויקרא כ"ג:מ) וּלְקַחְתֶּם לָכֶם בַּיּוֹם הַרְאִשׁוֹן פְּרִי עֵץ הַדָּר. הָדָר בְּעוֹבְדֵיהוֹן, דְּאֶחֱדָאן בְּמֵאֵרֵי תוֹרָה וּמִצְוֹת, וְאַחַר חֲנֻטָּה אֲזַלְיִנָן לְגַבְיָהוּ (ג"א ולגבי זרעים דתבואה ואחר חנטה אזלינן לגבביהו) בְּאֵילָן.

וּבְגִין דָּא אוֹקְמוּהָ בְּמִסְכַּת קְדוּשִׁין, וְקָא מְשַׁמַּע לָן דְּאֶתְרוּג בְּיָרְק, מַה יָרְק דְּרַבּוּ לִיגְדֵל עַל כָּל מַיִם, וּבְשַׁעַת לְקִיטְתוֹ עֲשׂוּרוֹ. אוּף אֶתְרוּג נְמִי דְרַבּוּ לִיגְדֵל וְכוּ' וּמִסְטָרָא דְחֻכְמָה, אִין מַיִם אֶלָּא תוֹרָה. וּבְאַתְר אֶחָרָא לְעֵילָא, וְהָא דִתְנֵן, אֶתְרוּג שׁוּהָ לְאֵילָן בְּשַׁלְשָׁה דְרָכִים, הָא אֶתְרוּג, אֶחֱד ב' סְטָרִין, וְאֶתְרוּג אֵיהוּ דִיוֹקְנָא דְלַבָּא, דְּאֶחֱד לְעֵילָא וְאֶחֱד לְתַתָּא. אֶחֱד לְעֵילָא, הֶלֶב רוּאָה. אֶחֱד לְתַתָּא, בְּדַעַת. כְּמַה דָּאוּ קְמוּהָ, הֶלֶב יוֹדַע. דַּעַת אֵיהִי אֵילָנָא, תוֹרָה אֵיבָא דִילֵיה. עֵינִין דְּאֵינִין פְּקוּדִין, דְּבַהוֹן הֶלֶב רוּאָה. (ע"כ רעיא מהימנא, שלח לך דף קע"ד ע"א ראשית עריסותיכם וכו').

ויכוין צרוף שם ה'הי"ו

תפוח

יהגה בזוהר פרשת אחרי מות דף ע"ד ע"א:

רַבִּי חֵיָא פְּתַח. (שיר השירים ב':ג) כְּתַפּוּחַ בְּעֵצֵי הַיַּעַר בֵּן דּוּדֵי בֵּין הַכְּפָנִים וְגו'. הָאִי קָרָא אוֹקְמוּהָ חֲבֵרְיָא, אֲבָל כְּמַה חֲבִיבָה בְּנִסְתַּת יִשְׂרָאֵל קְמִי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. דְּהִיא מְשַׁבַּחַת לֵיה בְּהָאִי. הֵבָא אֵית לְאַסְתְּכְּלָא, אֲמַאי מְשַׁבַּחַת לֵיה בְּתַפּוּחַ, וְלָא בְּמִלָּה אֶחָרָא, אוּ בְּגוּוּנִין אוּ בְּרִיחָא אוּ בְּטַעְמָא.

אֲבָל הוּאִיל וּכְתִיב תַּפּוּחַ, בְּכֻלָּא הִיא מְשַׁבַּחַת לֵיה, בְּגוּוּנִין, בְּרִיחָא, וּבְטַעְמָא. מַה תַּפּוּחַ הוּא אֲסוּוּתָא לְכֻלָּא, אוּף קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֲסוּוּתָא לְכֻלָּא. מַה תַּפּוּחַ אֲשַׁתְּכַח בְּגוּוּנֵי, כְּמַה דְּאוּקִימְנָא, אוּף קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֲשַׁתְּכַח בְּגוּוּנֵין עֲלָאִין. מַה תַּפּוּחַ אֵית בֵּיה רוּחָא דְקִיק מְכַל שְׂאָר אֵילָנֵי, אוּף קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כְּתִיב בֵּיה (הושע י"ד:ז) וְרִיחַ לּוּ כְּלָבָנוּן. מַה תַּפּוּחַ טַעְמִיהָ מְתִיקָא, אוּף קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כְּתִיב בֵּיה (שיר השירים ה) חֲכוּ מִמֵּתִיקִים.

ספר פרי עץ הדר

וקודשא בריך הוא משבח לה לבגסת ישראל בשושנה, והא אוקימנא מלי, אמאי בשושנה, והא אתמר.

ממשיכים בפרשת האזינו דף רפ"ו ע"ב:

רבי יצחק פתח, (שיר השירים ב:ג) פתפוח בעצי היער וגו'. זכאה חולקיהון ד'ישראל מכל עמין עובדי פוכבים ומזלות, דהא כל שאר עמין אתיהבו לרברבן ממנן, בשלטנותא עליהו. וישראל קדישין, זכאה חולקיהון בעלמא דין ובעלמא דאתי, דלא יתב לון קודשא בריך הוא לא למלאכא, ולא לשליטא אתרא, אלא הוא אחיד לון לחולקיה, דהא הוא דכתיב פי חלק יי עמו. וכתיב, (תהילים קל"ה:ד) פי יעקב בחר לו ית. פתפוח בעצי היער, מה תפוח מתפרשא בגונוני, על כל שאר אילני חקלא, כך קודשא בריך הוא מתפרש ואתרשים על כל חילין עלאין ותתאין, בגין כך (ישעיהו מ"ב:ב) יי צבאות שמו, אות הוא בכל חילא דלעילא.

תא חזי, קודשא בריך הוא פתפוח, דאית ביה תלת גונונין. בגסת ישראל בשושנה. מאן שושנה. אמר רבי אבא, שושנה סתם, שושנה דאתכלילת בשית טרפי, שושנה דא גונוניה חוור וסומק. וכלא הוא תריין גונוני, סומק וחוור, הכי בגסת ישראל.

קודשא בריך הוא פתפוח, בגסת ישראל בשושנה. דהכי אמרה בגסת ישראל, (שיר השירים ח) תחת התפוח עוררתניך. תחת התפוח * באן אתר היא. אלא אלין אבהתין דאמרן. רבי יוסי אמר, דא יובלא. רבי אבא אמר, בלא שפיר, אלא אלין אבהן דקאמרן, אלין אינון ג' גונוני, דמתחברן בתפוח.

דף רפ"ז
עמוד א

רבי יצחק אמר, באן אתר אתכלילת בגסת ישראל בשושנה. באינון גשיקין דרחימותא, דאתדבכת במלכא עלאה, נטלה תרי שושנים, בקמה דאת אמר (שיר השירים ה"א) שפתותיו שושנים. ובגין כך אמרה בגסת ישראל, (שם א) ישקני מנשיקות פיהו. (כמה דאת אמר (בראשית מ"א:מ) ועל פיד ישק כל עמי) בגין דאתכלילת בשושנים:

וכאן ישתו כולן כוס יין מעט אדום ורובו לבן. ויכונו בשם ס"ג, יו"ד ה"י וא"ו ה"י. ויכוין צירוף והי"ה.

אגוז

יהגה בזוהר פרשת שמות דף ט"ו ע"ב:

אמר ליה רבי עקיבא מהו דכתיב (שיר השירים ו') אל גנת אגוז ירדתי. אמר ליה תא חזי, ההוא גנתא נפקא מעדן, ודא היא שכנינתא. אגוז: דא היא רתיבא עלאה קדישא, דאינון ארבע רישין דנהרין, דמתפרשין מן גנתא, כהאי אגוזא, דאינון ארבע רישין קדישין לגו. ומאי דאמר ירדתי, כמה דתנן, ירד פלוני למרובה.

אמר ליה ר' עקיבא, אי הכי, הוה ליה למימר, לאגוז ירדתי, מהו אל גנת אגוז ירדתי. אמר ליה, משום דהיא שכחא דאגוזא. מה אגוזא, ממירא וסתימא מכל סטרוי, כך רתיבא דנפקא מגנתא, סתימא מכל סטרוי. מה אינון ארבע קרישין די באגוזא, מתחברין כהאי גיסא, ומתפרשין מהאי גיסא. כך רתיבא, מתחברין באחדותא בחדוותא בשלימותא, ומתפרש כל חד בעברוי, על מה דאתמני הדא הוא דכתיב, (בראשית ב') הוא הסובב את כל ארץ החוילה הוא ההולך קדמת אשור, וכן בולס.

אמר רבי עקיבא, האי לכלוכא דהיא בקליפוי דאגוזא, למאי רמיזא. אמר ליה, אף על גב דאורייתא לא גלי ליה, כהאי גלי.

תא חזי, (ס"א שקדים), מנהון מרינן, ומנהון מתיקון, ורמיזא אית לון, אית מארי דדינא קשיא, ואית מארי דשירותא, אבל כל רמיזא דגלי באורייתא חזינן דדינא הוי, והכי הוא לרמיזהו, אחזו ליה בדינא, דכתיב, (ירמיה א') מקל שקד אני רואה. מאי שקד. שקדים ממש. וכן במטה אהרן, (במדבר י"ז) ויגמול שקדים. ומן תיבותא ממש, אשתמע, דהוא דינא קשיא. דכתיב, (דניאל ט') וישקוד ה' על הרעה. וכן (ירמיה א') שוקד אני על דברי, וכן בולס. אמר ליה ר' עקיבא, משמע כל מה דעבד קודשא בריך הוא, למילף מניה חכמתא סגיאה, דכתיב, (משלי ט"ז) כל פעל ה' למענהו. ר' אלעזר אמר מהקא, דכתיב, (בראשית א') וירא אלהים את כל אשר עשה והנה טוב מאד. מהו מאד. למילף מניה חכמתא עלאה.

אמר רבי יהודה, מאי דכתיב, (קהלת ז') גם את זה לעמת זה עשה האלהים. בגוונא דרקייעא, עבד קודשא בריך הוא בארעא, וכלהו רמיזא למה

ספר פרי עץ הדר

דלעילא. דכד הנה חמי ר' אבא, חד אילנא, דאביה אתעביד עופא דפרח מניה, הנה בבי ואמר, אי הוה בני נשא ידעי למאי רמיזאן, הוה מבזען מלבושיהון עד טבוריהון, למאי דאתנשי חכמה מנהון. כל שכן בשאר מה דעבד קודשא בריך הוא בארעא.

בדאמר ר' יוסי, אלנין, אינון דאתחזי מנהון חכמתא, כגון חרובא, דקל, פסתוקא, וכדומה לון, בלהו בחד רכיבא (רתיבא) אתרכבו. כל אינון דעבדין פירין, בר מתפוחין, רזא חדא אינון, בר שבילין דאתפרשין.

כל אינון דלא עבדין פירין, ואינון רב רבין, בר מערבין דנחלא, דאית להו רזא בלחודוי כגוונא דלעילא, מחד יניקא יניקו, וכל חד מאינון דאינהו זוטרי, בר מאזובא, מאימא חדא אתילידו.

כל עשבין דארעא, דאתמני עליהון רב רבין תקיפין בשמיא. כל חד וחד רזא בלחודוי, כגוונא דלעילא, ובגין כך כתיב, (ויקרא י"ט) שדך לא תזרע בלאים. דכל חד וחד עאל בלחודוי, ונפיק בלחודוי, חדא הוא דכתיב, (איוב ל"ח) הידעת חקות שמים אם תשים משטרו בארץ. וכתיב * (ישעיהו מ"כ"ו) לבלם בשם יקרא. ומה בכל מה דבעלמא רזא בלחודוי ולא בעא קודשא בריך הוא לגלאה לון, ולערבא לון, וקראן בשמהן.

דף ט"ז
עמוד א

ויכוין בצירוף וזהו"ל.

לוזים, שקדים או ערמונים

יהגה בסתרי תורה פרשת ויצא דף קס"א ע"ב:

רעותה דעובדא קטרא דמהימנותא קל קלא דקלא אתער מעילא לתתא אגן פתיחין עיינין הוינן גלגלה אסחר מעילא לכמה סטרין קל נעמוותא אתער, אתערו גיימין דמיכין דשינתא בחוריהון ולא ידעי ולא מסתכלין ולא חמאן, אטימין אודנין כבדין דלבא גיימין ולא ידעין, אורייתא קיימא קמיהו ולא משגיחין ולא ידעי כמה מסתכלין, חמאן ולא חמאן, אורייתא רמאת קלין אסתכלו טפשיין פתחו עיינין ותגדעון, לית מאן דישגח ולית מאן דערבין אודניה עד מה תהוון בגו חשוכא דרעותייכו, אסתכלו למנדע ואתגלי לבון נהורא דנהיר, כומנא דיעקב

שְׁלִימָא מְגוּ עֲאָקוּ דְאֶרְעָא וּרְשׁוּ אֶחְרָא בְּגוּ דְרַגְיָן נּוֹכְרָאִין דְּחָה לְבַלְהוּ
 וּבְרִיר חוּלְק עַדְבִּיהַ וְאַחְסַנְתִּיהַ, נְהוּרָא מְגוּ חֲשׂוּכָא, חֲכַמְתָּא מְגוּ
 טַפְשׁוּתָא וְאוּקִיר לִיהַ לְמֵאֲרִיהַ כַּד הִוּהּ קָאִים בְּגוּ רִשׁוּתָא דְאֵל זֶר, עַל
 דָּא כְּתִיב לֹא עֲתָה יְבוּשׁ יַעֲקֹב וְלֹא עֲתָה פָּנָיו יִחְוֹרוּ.

תוספתא

קוּטְרָא דְקוּטְרָא דְכִיָּא, הִוּהּ סְלִיק לְגוּ לְגוּ, עַד לֹא אֲשַׁכַּח אֶתֶר בֵּית
 מוֹתְבָא. הֵהוּא אֶתֶר לָאוּ אֶתֶר, לָאוּ אֲשַׁתְּכַח לְעִילָא וְתַתָּא. מְכַלָּא
 אֶתְאָבִיד, אֶבְדוֹן הוּוּ מְכַלָּא, אֶבְדוֹן דְּכוּרָא, סַמְא"ל דְּנַפְק מִהַתּוּכָא
 דְּתוּקְפָא דִּי צְחָק. אֶבְדוֹן וּמָוֶת נּוֹקְבָא דִּילֵיהַ, נְחִשׁ קַדְמָאָה, אִשְׁתַּ וְנוּגִים,
 דְּכְתִיב (משלי ה':ה) רַגְלֵיהָ יוֹרְדוֹת מָוֶת. וְאֵלִין תְּרִין, אֶבְדוֹן וּמָוֶת, שְׁמַעוּ
 תּוּקְפָא דְהוּרְמָנוּ דְּמַלְכָּא.

רְזָא וְסַתְרָא סְתִימָא (נ"א טמירא) עֲלָאָה אֶתְאָבִיד (נ"א טמיר) מְכַלָּא,
 אֶתְאָבִיד (נ"א טמיר) כְּרַעֲיוֹנִין (נ"א מעיינין) וְהַרְהוּרִין. (ס"א מאן דַּאתְמַשְׁךְ
 בְּתַר אֵלִין אֶתְאָבִיד מְכַלָּא. כּוּלָא בַּהֲפּוּכָא דָא מִן דָּא טְבוּהֵי דַגְבַר שְׁלִים כִּיַּעֲקֹב
 דְּסִלִּיק וְלֹא אֶתְחַשְׁבוּ עֵינָיו בַּהֲוֵי תַנְנָא וּזְכָה לְאֶתְקַרְבָּא בְּאַמַּת חוּתְמָא דְּמַלְכָּא
 קְדִישָׁא. תָּא חוּי, טְמִירָא עֲלָאָה מְכַלָּא) מְנִיהַ נְפִיק אֶת י', נְקוּדָה עֲלָאָה. מַהֲאִי
 נְקוּדָה עֲלָאָה נְפִיק בְּלָא. אֲמַשְׁיַךְ וְאַפִּיק ה', אֲמָא עֲלָאָה דְאֲשַׁקִּי לְבַלָּא.
 מַהֲאִי נְפִיק ו', רְזָא דְשִׁית דְאֶחִיד לְכָל סְטְרִין, דְאִיהוּ, מְקַל לְבַנְהַ לַח,
 וְלוּז, וְעַרְמוֹן.

תְּרִין דְרוּעִין דְאֶחִידִין בִּיהַ, אֵלִין נְפִיקֵי וְאַחִידוּ בְּה"א תַּתְּאָה, לְחַבְרָא
 מִשְׁכְּנָא בְּחַד וּלְמַהוּי חַד. כְּדִין, תְּלִיסַר מְכִילִין הוּוּ חַד. וְחַוּוּרָא אֶתְגַּלְיָה
 עַל גְּוּוֹנִין וְסְלִיק עַל גְּוּוֹן בְּלָהוּ. הֵדָּא הוּוּ דְכְּתִיב (בראשית ל':ל"ז) מַחֲשָׁף
 הַלְבָן, וּכְדִין אֶקְרִי (זכריה יד) יְיָ אֶחָד וְשָׁמוּ אֶחָד. וּכְדִין (תהילים כ"ג:א-ב)
 יְיָ רוּעִי לֹא אֶחָסֵר. וּכְתִיב בְּנְאוֹת דְשָׂא יִרְבִּיעֲנִי עַל מֵי מְנוּחוֹת יִנְהַלְנִי
 נְפִשִׁי יִשׁוּבֵב וְגו'.

וַיִּקַּח לוֹ יַעֲקֹב, בְּרִיר לִיהַ לְחוּלְקִיהַ לְעַדְבִּיהַ, מְקַל לְבַנְהַ לַח סְטְרָא
 דִּימִינָא גְוּוֹן חוּוֹר לַח סְטְרָא אִיהוּ דְמִים וְלוּז דָּא סְטְרָא דְשָׁמָא לֹא
 סוּמְקָא כְּוּוּרְדָּא, וְעַרְמוֹן כְּלִיל דָּא בְּדָא וְכוּלְהוּ אֶחִיד יְמִינָא חִיּוּרָא
 כְּגוּוֹנִיהַ וְסְלָקָא לְהוּ דְכְּתִיב מַחֲשׁוֹף הַלְבָן דָּאָף עַל גַּב דְאֶחִיד לְתַרִּין
 סְטְרִין נְטַל חוּלְקִיהַ לְסַטְר יְמִינָא וְאַגְלִיף כְּכַלָּא כְּהֲאִי סְטְרָא וּבְהֲאִי

ספר פרי עץ הדר

סַמְרָא כְּדִין אַקְרִי גְבִי שְׁלִים בְּכֹלָא:

עד כאן התוספתא

ויכוון בצירוף ויה"ה.

חרובין

יהגה ברעיא מהימנא, פרשת פנחס דף רט"ז ע"ב:

קם בוֹצִינָא קְדִישָׁא וְאָמַר, עַל דָּא פְּתִיב, (בראשית ד"א) קְנִיתִי אִישׁ אֶת יְהוָה. דְּחֻזָּאת לִיה בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ, דְּעִתִּידִין בְּנוּי לְמִיתַב בְּלִשְׁכַת הַגְּזִית. וְאוּף הָכִי רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן פְּדָת, דְּהִנֵּה דְחִיקָא לִיה שְׁעֵתָא, דְּלֹא הָוֵה לִיה אֶלָּא קַב חֲרוּבִין מְעָרַב שְׁבֵת לְעָרַב שְׁבֵת, כְּמוֹ לְרַבִּי חֲנִינָא. אָמַאי הָאִי, בְּתַר דְּהִנֵּה בַת קוֹל נִפְקַת וְאוּמְרַת, כֹּל הָעוֹלָם כְּלוּ אֵינּוּ גִיזוּן אֶלָּא בְּשִׁבִיל חֲנִינָא בְּנִי.

אֶלָּא אִיהוּ גְרָמִים קוּדְם, דְּחֲרַב ק"ב מִן י', דְּאִיהוּ זַב"ק. אוּף הָכִי לֹא הָוֵה לִיה אֶלָּא קַב חֲרוּבִין. דָּאֵת י' אִיהוּ יְחוּד, וּמְנִיָּה אֲתִיָּא גְבִיעוּ לְאֵת ב', דְּאִיהִי בְרַכָּה, וְאִיהִי קֹדֶשׁ, וּמְנִיָּה אֲתַקְדָּשׁ ק', דְּאִיהִי קְדוּשָׁה. וְרַבִּי פְּדָת גְרָמִים לְמַהוּי חֲרוּבִין דִּילִיָּה ק"ב, דְּאִינּוּן ק"דוּשָׁה בְּיַרְכָּה, אוּף הָכִי לֹא הָוֵה לִיה אֶלָּא קַב חֲרוּבִין, אוּף הָכִי אִיּוֹב בֶּן יֶבְמָה הָוֵה, וּבְגִין דָּא אֲתַעֲנָשׁ, עַל מַה דְּאִירַע לוֹ כְּבָר.

וְאִינּוּן דְּלֹא יִדְעִי הָוֵה דָּא, אֲמַרִי בְּנִי חֲזִי וּמְזוּנִי לָאוּ בְּזֻכּוּתָא תְּלִיָּא מְלִתָּא, אֶלָּא בְּמִזְלָא תְּלִיָּא מְלִתָּא. וְהָא חֲזִינָא לְאַבְרָהָם דְּחֻזָּא בְּמִזְלֵיה, דְּלֹא הָוֵה עֲתִיד לְמַהוּי לִיה בְּרָא, וּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֲפִיק לִיה לְבְרָא, בְּדִכְתִּיב (בראשית טו) וַיּוֹצֵא אוֹתוֹ חֲחוּצָה וַיֹּאמֶר הֲבִט וְגו'. וְאַקְמוּה, דְּאָמַר לִיה צֵא מֵאַעֲטַנְגִינּוֹת שְׁלַךְ, וְהַעֲלֵהוּ לְמַעְלָה מֵהַכְּכָבִים, וְאָמַר לוֹ הֲבִט נָא הַשְּׁמַיְמָה וּסְפוֹר הַכְּכָבִים. עַד הֲבֵא מְלִין דְּרַבְּנָן, וְצָרִיךְ לְפָרְשָׁא לִזְן בְּדֶרֶךְ גִּסְתָּר.

תָּא חֲזִי, כֹּל בְּרִיין דְּעֶלְמָא, קוּדְם דְּאֲתִיָּהִיבַת אוּרִיָּתָא לְיִשְׂרָאֵל, הוּוּ תְּלִיין בְּמִזְלָא, וְאַפִּילוּ בְּנִי חֲזִי וּמְזוּנִי. אֲבָל בְּתַר דְּאֲתִיָּהִיבַת אוּרִיָּתָא

לְיִשְׂרָאֵל, אִפִּיק לֹון מִחַיִּיבָא דְכִכְבִּיא וּמְזִלי. וְדָא אוּלִיפְנָא מֵאֲבָרְהָם. בְּגִין דְּהוּוּ עֲתִידִין בְּנוּי לְקַבְּלָא ה' מֵאֲבָרְהָם, דְּאִיהִי חֲמִשָּׁה חוּמְשֵׁי תוֹרָה. דְּאִתְמַר בְּהָ (בראשית ב) אֱלֹה תוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ בְּהַבְּרָאָה, בְּהָ בְּרָאָם. אִמַר לְאֲבָרְהָם, בְּגִין הָאִי ה' דְּאִתּוֹסָף בְּשִׁמְךָ, הַשָּׁמַיִם תַּחְתְּךָ, וְכָל כִּכְבִּיא וּמְזִלי דְּנִהֲרִין בְּהָ. וְלֹא עוֹד, אֱלָא דְּאִתְמַר בְּהָ (בראשית מז) ה"א לְכֶם זָרַע, וּזְרַעְתֶּם בְּה"א. (בראשית כא) כִּי בִיעָחֵק יִקְרָא לְךָ זָרַע.

וּבְגִין דָּא, כָּל הַמְשַׁתְּדֵל בְּאוּרֵייתָא, בְּטִיל מְנִיה חַיִּיבָא דְכִכְבִּיא וּמְזִלי. אִי אוּלִיף לָהּ כְּדִי לְקִימָא פְּקוּדָהָ. וְאִם לָאוּ, כְּאֵלוּ לֹא אֲשַׁתְּדֵל בְּהָ, וְלֹא בְּטִיל מְנִיה חַיִּיבָא דְכִכְבִּיא וּמְזִלי. כָּל שְׂפָן עֲמֵי הָאָרֶץ דְּאִינוּן אִתְּמַתְּלֵן לְבַעֲרֵן. דְּאוּקְמוּהָ עֲלֵיהּ (זכרים טז) אָרוּר שׁוֹכֵב עִם כָּל בְּהֵמָה, דְּלֹא אִתְּבְּטְלוּן מְנֵהוּן חַיִּיבָא דְכִכְבִּיא וּמְזִלי.

(תהלים קג) אֲנוּשׁ כְּחֻצִיר יָמִיו כְּצִיץ הַשָּׂדֶה בֶּן יָצִיץ, וְאִתְמַר בֵּיהּ, (תהלים לז) גַּעַר הָיִיתִי גַם זָקֵנְתִי. לְבַתֵּר (איוב לב) יָשׁוּב לִימֵי עֲלוּמִי. דְּאִילְנָא דְּאִתְקַצִּיעוּ עֲנָפִין עֲתִיקִין דִּילִיהּ, וְצִמְחוּ כְּמִלְקָדְמִין בְּשַׁרְשׁוּי, אֶהְדְּרוּ בְּעֲלָמָא כְּמִלְקָדְמִין. מִיתוּ סְבִין, וְאִתְהֲדְרוּ לְהָאִי עֲלָמָא עוֹלָמִין. וְהִינּוּ רָזָא דְּכֹחֵדֵשׁ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּכָל יוֹם תְּמִיד מַעֲשֵׂה בְּרָאשִׁית. דְּמַתִּין אֶלְף בְּכָל יוֹמָא וּמַתְחֵדִשִׁין אֶלְף בְּכָל יוֹמָא.

(תהלים קד) וַיִּזַּן יִשְׂמַח לִבִּי אֲנוּשׁ, דָּא יִנָּא דְּאוּרֵייתָא. דְּהָכִי סְלִיק יִזַּן, כְּחוּשְׁבֵן סוּ"ד. וּמַה יִּזַּן צְרִיךְ לְמַהוּי סְתִים וְחֲתִים, דְּלֹא יִתְנַסֵּךְ לְעַבּוּדָה זָרָה. אוּף הָכִי צְרִיךְ לְמַהוּי סְתִים וְחֲתִים סוּד דְּאוּרֵייתָא, וְכָל רִזִין דִּילִיהּ, וְלֹא אֲשַׁתְּקִיין אֱלָא לִירָאִיו. וְלֹא לְמַגְנָא עֲבָדִין כְּמַה פְּקוּדִין בִּיזַן, וּמְבָרְכִין בֵּיהּ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וַיִּזַּן אִית לִיהּ תְּרִי גְּוֹנִין, חִיזֵר וְסוּמְקָ, דִּינָא וְרַחֲמֵי, וְהִינּוּ ב' תּוֹסַפֵּת בִּיזַן. כְּגוֹנָא דְּשׁוֹשְׁנָה חִיזֵרָא וְסוּמְקָא. חִיזֵר מְסַטְרָא דִּימִינָא, סוּמְקָ מְסַטְרָא דִּישְׁמָאלָא.

וּמֵאִי לִבִּי אֲנוּשׁ, לֵב הוּא לִיהּ לְמִימַר. אֱלָא אִית לֵב מְסוּר לִלֵב. וְאִינוּן ל"ב אֱלֹהִים דְּעוּבְדָא דְּבְרָאשִׁית, ב' מִן בְּרָאשִׁית, ל' מִן לְעִינֵי כָּל יִשְׂרָאֵל, אִיהוּ ל"ב תְּנִינָא. דָּא ל"ב ל"ב (ס"א אינון) שְׁנַיִם סְלִקָא דְּעֵתְךָ, חֶסֶד תְּמַנִּיא לְע"ב, דְּאִיהוּ וַיְכָלוּ. אִינוּן שְׂבַעָה יְמֵי בְּרָאשִׁית. תְּמַנִּיאָה מֵאִי הִיא. ז' יְמֵי בְּרָאשִׁית, עִם (בראשית ה) זֶה סֵפֶר תּוֹלְדוֹת אָדָם. זֶה ע"ב, כְּחוּשְׁבֵן בִּיזַן.

מֵאִי לְהַצְחִיל פְּנִים מְשֻׁמֵן. אִינוּן י"ב פְּנִים, ד' דְּאֶרְיָה, ד' דְּשׁוּר, ד'

ספר פרי עץ הדר

דף ר"ז
עמוד א

דְּנֶשֶׁר, * דְּאִינוּן מִיכָאֵל אֲרִיחַ, אַרְבַּע אַנְפִּין דִּילִיחַ יְהוֹ"ה. אַרְבַּע אַנְפִּין דְּשׁוּר, וְאִיחֹ גְבַרְיָאֵל, וְאִינוּן יְהוֹ"ה. ד' אַנְפִּין דְּנֶשֶׁר, וְאִיחֹ גְבַרְיָאֵל, וְאִינוּן יְהוֹ"ה. וְאִינוּן מְמַנָּן, תְּחוּת חֶסֶד פְּחִ"ד אִמְ"ת, דְּרַגְיָן דְּתַלְתַּת אַבְהָן. וְאוֹקְמוּהָ רַבְנָן, הָאֲבוּת הֵן הֵן הַמְרַכְבֵּת. וְסֻלְקִין (ס"א נקודין) גְּהוּרִין לְחֶשְׁבֵּן יב"ק. וְאִינוּן מְלַךְ, מְלַךְ, יְמֻלֹךְ:

ויכוין צירוף **ההו"י**

אגסים

יהגה במשנה ראשונה דברכות, פרק ו' "כיצד מברכין", משנה א.

א בִּיצֵד מְבַרְכִין עַל הַפְּרוֹת. עַל פְּרוֹת הָאֵילָן אוֹמֵר, בּוֹרֵא פְּרֵי הָעֵץ, חוּץ מִן הַיַּיִן, שְׁעַל הַיַּיִן אוֹמֵר בּוֹרֵא פְּרֵי הַגֶּפֶן. וְעַל פְּרוֹת הָאֶרֶץ אוֹמֵר בּוֹרֵא פְּרֵי הָאֲדָמָה, חוּץ מִן הַפֶּתַח, שְׁעַל הַפֶּתַח הוּא אוֹמֵר הַמוֹצֵיא לְחֶם מִן הָאֶרֶץ. וְעַל הַיִּרְקוֹת אוֹמֵר בּוֹרֵא פְּרֵי הָאֲדָמָה. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, בּוֹרֵא מִיַּיִן דְּשֵׁאִים:

ויכוין בסופי תיבות המוציא "א לח"ם מ"ן בגימטריא יאהדונה".

ואחר כך במשנה פרק א משנה ד' דכלאים.

ד וּבְאֵילָן, הָאֲגָסִים וְהַקֶּרְסָתוּמְלִין, וְהַפְּרִישִׁים וְהַעֲזָרָדִים, אֵינָם כִּלְאִים זֶה בְּזֵה. הַתְּפוּחִים וְהַתְּזָרָד, הַפְּרִסְקִים וְהַשְּׁקֵדִין, וְהַשּׁוֹפִין וְהַרִימִין, אֵף עַל פֵּי שְׂדוּמִין זֶה לְזֶה, כִּלְאִים זֶה בְּזֵה:

וישתנו כוס יין חציו לבן וחציו אדום. ויכוונו בשם **מ"ה**, **יוד** **ה"א** **וא"ו** **ה"א**. ויכוין צירוף **היה"ו**.

עוזרדין

יהגה במסכת ברכות פרק ו' "כיצד מברכין", משנה ב'.

ב בִּרְךְ עַל פְּרוֹת הָאֵילָן בּוֹרֵא פְּרֵי הָאֲדָמָה, יֵצֵא. וְעַל פְּרוֹת הָאֶרֶץ בּוֹרֵא פְּרֵי הָעֵץ, לֹא יֵצֵא. עַל כֻּלָּם אִם אָמַר שֶׁחֵבֵל נִהְיָה, יֵצֵא:

ויכוונו בס"ת בור"א פר"י האדמ"ה, שם אהי"ה.

ואחר כך יקרא במשנה א' דפרק ראשון דמסכת דמאי.

א הַקְּלִין שֶׁבַדְמַאי, הַשִּׁיתִין, וְהַרִימִין וְהַעֲזָרְדִין, וּבְנֹת שׁוֹת, וּבְנֹת שְׁקָמָה, וְנוֹבְלוֹת הַתְּמָרָה, וְהַגְּפָנִין, וְהַנְּצֵפָה. וּבִיהוּדָה, הָאוֹג, וְהַחֲמִץ שֶׁבִּיהוּדָה, וְהַכֶּסֶר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, כָּל הַשִּׁיתִין פְּטוּרִין, חוּץ מִשָּׁל דּוּפְרָה. כָּל הַרִימִין פְּטוּרִין, חוּץ מִרִימֵי שְׁקָמוֹנָה. כָּל בְּנֹת שְׁקָמָה פְּטוּרוֹת, חוּץ מִן הַמְּסֻפּוֹס:

ויכוין צירוף היו"ה.

פרישין

יהגה בפרק ו, משנה ג' דמסכת ברכות.

ג עַל דְּבַר שֵׁאִין גְּדוּלוֹ מִן הָאֶרֶץ אוֹמֵר שֶׁחֵבֵל. עַל הַחֲמִץ וְעַל הַנוֹבְלוֹת וְעַל הַגּוֹבָאֵי אוֹמֵר שֶׁחֵבֵל. עַל הַחֶלֶב וְעַל הַגְּבִינָה וְעַל הַבִּיצִים אוֹמֵר שֶׁחֵבֵל. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, כָּל שֶׁחֵבֵל מִן קָלְלָה אֵין מְבָרְכִין עָלָיו:

ויכוונו בשם אהו"ה החתום בר"ת היוצא מהפסוק א"ת ה"שמים ו"את ה"ארץ.

ואחר כך ילמוד משנה ג' פרק א' דמעשרות.

ג הַחֲרוּבִין, מִשְׁיַנְקָדוּ. וְכָל הַשְּׁחוּרִים, מִשְׁיַנְקָדוּ. הָאֲנָסִים וְהַקְּרֶסְטוֹמְלִין וְהַפְּרִישִׁין וְהַעֲזָרְדִים, מִשְׁיַקְרָחוּ. וְכָל הַלְּבָנִים, מִשְׁיַקְרָחוּ. הַתְּלָתָן, מִשְׁתַּצְמַח. הַתְּבוּאָה וְהַזִּיתִים, מִשְׁיַכְנִיסוּ שְׁלִישׁ:

גודגוניות

ספר פרי עץ הדר

יהגה פרק ו' במשנה ד' וה' דמסכת ברכות:

ד היו לפניו מינים הרבה, רבי יהודה אומר, אם יש ביניהם ממיין שבעה, מברך עליו. וחכמים אומרים, מברך על איזה מהם שירצה:

ה ברוך על היין שלפני המזון, פטר את היין שלאחר המזון. ברוך על הפרפרת שלפני המזון, פטר את הפרפרת שלאחר המזון. ברוך על הפת, פטר את הפרפרת. על הפרפרת, לא פטר את הפת. בית שמאי אומרים, אף לא מעשה קדרה:

יכונו בשם **ע"ב**, יו"ד ה"י וי"ו ה"ל, בר"ת ב"ר ע"ל היין.

סופאייפה

יהגה במשנה ו' פרק ו' דברכות:

ו היו יושבין לאכל, כל אחד ואחד מברך לעצמו. הסבו, אחד מברך לבדו. בא להם יין בתוך המזון, כל אחד ואחד מברך לעצמו. לאחר המזון, אחד מברך לבדו. והוא אומר על המגמר, אף על פי שאין מביאין את המגמר אלא לאחר הסעודה:

ויכונו בס"ת ב"א ל"ה ס"י, בגמטריה **יאהרונה"ל**.

בטנים

יהגה במשנה ז' פרק ו' דברכות:

ז הביאו לפניו מליית בתחלה ופת עמו, מברך על המליית ופותר את הפת, שהפת מפלה לו. זה הכלל, כל שהוא עקר ועמו מפלה, מברך על העקר ופותר את המפלה:

ויכוין בר"ת ה"עקר ו"פותר א"ת ה"טפלה, בשם **אהו"ה**.

גיןדאש

יהגה במשנה ח' מפרק ו' דברכות:

ח אכל תאנים ענבים ורמונים, מברך אחריהן שלש ברכות, דברי רבן גמליאל. וחקמים אומרים, ברכה אחת מעין שלש. רבי עקיבא אומר, אפלו אכל שלק והוא מוזנו, מברך אחריו שלש ברכות. השוטה מים לצמא, אומר שהכל נהיה בדרבו. רבי טרפון אומר, בורא נפשות רבות:

ויכין בר"ת ב"ורא נ"פשות בגמטריה שם יו"ד ה"ה ו"ו ה"ה.

נישפולא"ש

יהגה במשנה א' מפרק ז' דברכות:

א שלשה שאכלו כאחד, חיבין לזמן. אכל דמאי, ומעשר ראשון שנמלה תרומתו, ומעשר שני והקדש שנפדו, והשמש שאכל בזית, והכותני, מזמנין עליהם. אכל אכל טבל, ומעשר ראשון שלא נמלה תרומתו, ומעשר שני והקדש שלא נפדו, והשמש שאכל פחות מבזית, והנכרי, אין מזמנין עליהם:

ויכינו בר"ת ל"זמן א"כל, שהוא שם אל.

יהגה במשניות מב' עד ה' דפרק ד' דברכות:

ב נשים ועבדים וקטנים, אין מזמנין עליהם. עד כמה מזמנין, עד בזית. רבי יהודה אומר, עד כביצה:

ג ביצד מזמנין, בשלשה אומר נברך. בשלשה והוא, אומר ברכו. בעשרה, אומר נברך לאלהינו. בעשרה והוא, אומר ברכו. אחד עשרה ואחד עשרה רבוא. במאה אומר, נברך ליי אלהינו. במאה והוא, אומר ברכו. באלף, אומר נברך ליי אלהינו אלהי ישראל. באלף והוא, אומר

ספר פרי עץ הדר

בָּרְכוּ. בְּרַבּוּא, אוֹמֵר, נְבָרְךָ לִי אֱלֹהֵינוּ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אֱלֹהֵי הַצְּבָאוֹת יוֹשֵׁב הַכְּרוּבִים עַל הַמְּזוּזָה שְׁאֵכְלָנוּ. בְּרַבּוּא וְהוּא, אוֹמֵר בְּרַכּוּ. בְּעִנְיָן שֶׁהוּא מְבָרְךָ, כִּךְ עוֹנִין אַחֲרָיו, בְּרוּךְ יְיָ אֱלֹהֵינוּ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אֱלֹהֵי הַצְּבָאוֹת יוֹשֵׁב הַכְּרוּבִים עַל הַמְּזוּזָה שְׁאֵכְלָנוּ. רַבִּי יוֹסִי הַגְּלִילִי אוֹמֵר, לְפִי רַב הַקְּהָל הֵן מְבָרְכִין, שֶׁנֶּאֱמַר בְּמִקְהֵלוֹת בְּרַכּוּ אֱלֹהִים, יְיָ מִמְּקוֹר יִשְׂרָאֵל (תהלים no). אָמַר רַבִּי עֲקִיבָא, מַה מְצִינוּ בְּבֵית הַכְּנֶסֶת, אֶחָד מִרְבִּין וְאֶחָד מֵעֵשֶׂין אוֹמֵר, בְּרַכּוּ אֶת יְיָ. רַבִּי יִשְׁמַעֵאל אוֹמֵר, בְּרַכּוּ אֶת יְיָ הַמְּבָרְךָ:

ד' שְׁלֹשָׁה שְׁאֵכְלוּ כְּאֶחָד, אֵינָן רִשְׁאִין לְחַלֵּק, וְכֵן אַרְבָּעָה, וְכֵן חֲמִשָּׁה. שְׁשָׁה נִחְלָקִין, עַד עֶשְׂרֵה. וְעֶשְׂרֵה אֵינָן נִחְלָקִין, עַד שִׁיחֵיו עֶשְׂרִים:

ה' שְׁתֵּי חֲבוּרוֹת שֶׁהֵיוּ אוֹכְלוֹת בְּבֵית אֶחָד, בְּזִמְנָן שֶׁמְקַצְתָּן רוֹאִין אֶל־אֶת אֱלוֹ, הָרִי אֱלוֹ מְצַטְרְפִים לְזִמְנוֹ. וְאִם לֹא, אֱלוֹ מְזַמְנִין לְעֶצְמוֹ, וְאֱלוֹ מְזַמְנִין לְעֶצְמוֹ. אֵין מְבָרְכִין עַל הַיַּיִן עַד שִׁיחֵיו לְתוֹכוֹ מַיִם, דְּבָרֵי רַבִּי אֱלִיעֶזֶר. וְחַכְמִים אוֹמְרִים, מְבָרְכִין:

ובמשנה א' מפרק ח' דברכות:

א' אֱלוֹ דְּבָרִים שְׁבִין בֵּית שְׁמַאי וּבֵית הֵלֵל בְּסַעֲדָה. בֵּית שְׁמַאי אוֹמְרִים, מְבָרְךָ עַל הַיּוֹם וְאַחַר כִּךְ מְבָרְךָ עַל הַיַּיִן. וּבֵית הֵלֵל אוֹמְרִים, מְבָרְךָ עַל הַיַּיִן וְאַחַר כִּךְ מְבָרְךָ עַל הַיּוֹם:

ויכוון במשנה ג' בְּרַבּוּא אוֹמֵר, נְבָרְךָ לִי אֱלֹהֵינוּ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אֱלֹהֵי הַצְּבָאוֹת יוֹשֵׁב הַכְּרוּבִים ר"ת שם אהי"ה. ומשנה ד' שְׁלֹשָׁה שְׁאֵכְלוּ כְּאֶחָד, אֵינָן רִשְׁאִין יִכוּנוֹ בְּשֵׁם אֱדוֹנָי. ובמשנה ה' ה' ר"י א"ל מ' צְטְרְפִים ל' זְמִנוֹ יִכוּנוֹ שֵׁם אֱלֹהִים. ובמשנה א' מפרק "אלו דברים" מְבָרְךָ עַל הַיַּיִן. ו"בית ה' ל' א' וּמְרִים, יִכוּנוֹ שֵׁם אֱהו"ה:

אחר כך ישתו כוס יין אדום במעט יין לבן, ויכוונו לשם ב'ן, יו"ד ה"ה ו"ו ה"ה. ובמקום שמצויות כל השלשים פירות שהובאו למעלה ששורשם בעולמות בריא יצירה עשיה, מצוה לחזור עליהן כי כל המרבה הרי זה משובח. ובמקומות שאין מצויות כל כך לא יפחות מ"ב מיני פירות, לעומת פירות האילן העליון אילנא דחיי דאתתקן אילנא קדישא בתריסר תחומין, סוד י"ב צירופי הוי"ה. ויכוין בכל אחד מהן בצירוף אחד, ואף

בסדר הנ"ל יש לכיין ב"ב הפירות ראשונות בהם כמו שנרשם בהן.

וכמה מהגינות יגיע למשכילים, אשר כח בהם להיות נהנים מיגיעם וממושכלם, להבין ולהשכיל בטיב דין ברכות הנהנין. ובעמל אנוש אינימו ליגע ולמצוא שורשי דיניהן ולברך בכל דבר מעין ברכתו, והתברכו בלבבם לאמר על הכל אם אמר שהכל יצא, וסומכים על אותו הכלל ואינן חוששין. ולו חכמו ישכילו, אשר חכמים הגידו ברוך ה' יום יום, וכי ביום מברכין ובליילה אין מברכים, אלא בכל יום תן לו מעין ברכתו וכו'. והכי נמי בעינן לברך על כל מין ומין מעין ברכתו. והרב האבודרהם ז"ל כתב שמה שאמרו אסור ליהנות בעולם הזה בלא ברכה, פירושו הוא בלא ברכה המיוחדת לאותו דבר. ואני שמעתי ממורי ז"ל שזוהו מה שכתוב האי מאן דבעי למיהוי חסידא ליקיים מילי דברכות, שלא יתכן היות מאמרם על הנהנה מהעולם הזה שלא יהנה בלתי ברכה, דהווא רשע מקרי, וחבר לאיש משחית. אפס היתה מאמרן על המדקדק בטיב דיני הברכות לתת לכל מין ומין מעין ברכתו, ולא יספיק לו בכלל כל שאמר שהכל יצא. וראיתי במכתב יד הקדוש רבינו האר"י זלה"ה שהפוסט עצמו בברכת שהכל הרי זה בור שקללוהו חכמים ז"ל ע"כ.

ולמשכילים ינעם שלא לאבד זמן זמנם זמניהם אחר חריפיות הדרושים ופלפולים אשר לא היו לדבר הלכה, אשר המה יתעתדו לכוות בגחלת של תורה. ותורה אשר כזאת לא מגנא ולא מצלא. ועליהם תבא ברכת טוב בפנותם בפלפול החכמה לדבר הלכה, לא זולת אשר היא עיקר לידיעת עבודת הבורא להוציא משפט לאשורו. וביותר במשפטי מילי דברכות ישוטטו לבקש את דבר ה' בשורשיו וסעיפותיו ופראותיו, דבר דבור על אופנו לא יעדו דבר ברוב עסק העיון בהן ועיקר מגמת פניהם בתחלת עיונם תהיה במילי דברכות אשר הן מקצוע גדול בחכמה. ותחילת שמושי בפני מורי עם יתר החברים היה בעסק זה כגמרא והרמב"ם והטור מידי יום ביום במילי דברכות, ובימים ההם חיברתי קונטרס נפ"ש ברכה, המובא כחלק הקודם קצור כל הלכות ברכות המסופקות, והיותר מוסכם להלכה שים עיניך עליו ותרוה צמאונך ולמרביצי תורה בקהל עדתם נאה ויא אליהם לדרוש להם משפטי מילי דברכות מידי שבת בשבת, אשר רבים מבני ישראל לא ידעו להזהר בהן כאשר לא ידעו בטיב הלכותיהן, והיו ממשמשים כסומא בארובה. וכמה מהם מעלו בקדשי שמים לאכול בלא ברכה, והמברכים היו בעיניהם לחסידים המתחסדים עם קונם, לפי שאחזו דברי חכמים שאמרו מאן דבעי למיהוי חסידא ליקיים מילי דברכות, על מי שלא נהנה מן העולם הזה בלא ברכה, כאשר ראיתי כמה מהחשובים עשירי עם ההולכים ברחובות קריה וקונים פירות ואוכלים מהן בלי ברכה ראשונה ואחרונה. ופעם אחד הוכחתי לאחד שהיה הולך איתי ועשה כמנהגו הרע לגשת אל אחד מהחננויות של פירות, והיה כבלע את הקדש בבלי ברכה, והוכחתי

ספר פרי עץ הדר

בשבת פי והוא השיב כי מעולם לא ניסה באלה לברך ומרוב רגילותו לא עצר כח עתה להזהה. ופעם אחרת השיב חברו הרע דרך תימה, היטב בעיני ה' כי אקבע ברכה בזה המעט אשר לפני, וכאלה רבות אתם ואשמם בראשיהם. כתיב כי לא לבדו יהיו ראשי העם לשפוט בין איש ובין אחיו, אפס להיות עיניהם פקוחות על כל דרכי בני אדם במשפטי דת של תורה בכל מכל כל לא יעדר דבר אשר לא יעבור תחת שבט לשונם, ולאיים עליהם בעונשי הדברים ובפרט בעסקי פגם הנהנה מן העולם הזה בלא ברכה, אשר חכמים הגידו הגוזל את חברו אפילו שוה פרוטה כאילו גוזל את נפשו, וקל וחומר לשכינה י"ד ידות שגוזל מהקדוש ברוך הוא, ומכ"י וכבד משניהם אשר דימהו לירבעם שחטא והחטיא את ישראל שאין מספיקין בידו לעשות תשובה, לפי כי באוכלן בבלי ברכה מהם יצאו ומאבות תולדות כמו שביאר רש"י שם.

ובספר החסידים סימן מ"ו, מעשה באדם אחד שמת לפני זמנו כמה שנים, לאחר שנים עשר חדש הרבה נתגלה בחלומו לאחד מקרוביו שאל לו, איך אתה בעולם שאתה שם, אמר לו בכל יום דנין אותי על שלא הייתי מדקדק בברכת המוציא וברכת הפירות וברכת המזון בכוננת הלב, ואומרים לי להנאתך נתכוונת. שאלו וכו'. ואם כך נענש על כוונת הלב בברכות מה יהיה משפט המזלזלים בברכות לאכול בקדשי שמים בבלי ברכה, עד בלי די ולמוכיחים ינעם ועליהם תבא ברכת טוב להוכיח תמיד אל העם על עסקי הברכות. וביותר להודיעם ענין הברכות שתקנו לנו אנשי כנסת הגדולה, כדי שנזכור אהבת ה' וגודלו והשגחתו התדירה שברא הדבר ההוא על ידי שפעו כח מדותיו העליונות כדי שייחנה התחתונת משפעו, ובכן נהיה דבקים בו לעולם אכן צריך לתת לו את השבח בלב טוב ובעין יפה:

תם ונשלם סדר ט"ו בשבט, שבה לאל עולם.

